הלכה · משנה תורה · מפרשים · כסף משנה · ספר טהרה

כסף משנה על משנה תורה, הלכות טומאת אוכלים

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כסף משנה על משנה תורה, הלכות טומאת אוכלים

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כסף-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-טומאת-אוכלים/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 7
הלכה א 7
הלכה ב 7
הלכה ג 7
הלכה ד 7
הלכה ה 8
הלכה ו 9
הלכה ז 9
הלכה ח 9
הלכה ט 9
הלכה י 9
הלכה יא 9
הלכה יב 10
הלכה יג 10
הלכה יד 10
הלכה טו 10
הלכה טז 10
הלכה יח 10
הלכה יט 10
הלכה כ 11
הלכה כא 11
הלכה כב 11
הלכה כג 11
הלכה כד 11
הלכה כה 12
פרק ב 13
הלכה א 13
הלכה ב 13
הלכה ג 13
הלכה ד 13
הלכה ה 13
הלכה ו 14
הלכה ז 14
הלכה ח 14
הלכה ט 15
הלכה יא 15
הלכה יב 16
הלכה יג 16
הלכה יד 16
הלכה טו 16
הלכה טז 16
הלכה יז 17
הלכה יח 17
הלכה יט 17
הלכה כ 17
הלכה כא 18
הלכה כב 18
הלכה כג 19
הלכה כד 19
הלכה כה 19
הלכה כז 19
הלכה כח 19
פרק ג 19
הלכה א 19
הלכה ב 20
הלכה ג 20
הלכה ד 21
הלכה ה 22
הלכה ח 24
הלכה ט 24
הלכה י 25
פרק ד 25

הלכה א 25
הלכה ב 26
הלכה ג 26
הלכה ד 26
הלכה ו 27
הלכה ט 27
הלכה י 27
הלכה טז 27
פרק ה 27
הלכה א 27
הלכה ב 28
הלכה ג 28
הלכה ד 28
הלכה ה 28
הלכה ו 28
הלכה ז 28
הלכה ח 28
הלכה ט 28
הלכה י 29
הלכה יא 29
הלכה יב 29
הלכה טו 29
הלכה טז 31
הלכה יח 31
הלכה כב 31
פרק ו 31
הלכה א 31
הלכה ב 31
הלכה ד 32
הלכה ה 32
הלכה ו 32
הלכה ז 32
הלכה ט 32
הלכה י 32
הלכה יא 33
הלכה יג 33
הלכה יד 33
הלכה טו 33
הלכה טז 34
הלכה יז 34
הלכה יח 34
הלכה יט 34
פרק ז 34
הלכה א 34
הלכה ב 34
הלכה ג 34
הלכה ד 35
הלכה ה 35
הלכה ו 35
הלכה ז 35
הלכה ח 35
הלכה ט 35
פרק ח 36
הלכה א 36
הלכה ב 36
הלכה ג 36
הלכה ד 36
הלכה ה 36
הלכה ו 36
הלכה ז 36
הלכה ח 37
הלכה ט 37
הלכה י 37
הלכה יא 37

הלכה יג 38
הלכה יד 38
הלכה טו 38
הלכה טז 38
הלכה יח 38
הלכה יט 38
פרק ט 38
הלכה א 38
הלכה ב 39
הלכה ג 39
הלכה ד 39
הלכה ה 39
הלכה ו 39
הלכה ז 39
הלכה ח 39
הלכה ט 40
הלכה י 40
הלכה יא 40
פרק י 40
הלכה א 40
הלכה ב 40
הלכה ג 40
הלכה ד 40
הלכה ה 41
הלכה ו 41
הלכה ז 41
הלכה ח 41
הלכה יב 41
הלכה יד 42
הלכה טו 42
הלכה טז 42
הלכה יז 42
פרק יא 42
הלכה א 42
הלכה ב 43
הלכה ג 43
הלכה ד 44
הלכה ה 44
הלכה ו 44
הלכה ז 44
הלכה ח 44
הלכה י 44
הלכה יא 44
הלכה יב 45
הלכה יג 45
הלכה יד 45
הלכה טו 45
הלכה טז 45
הלכה יז 45
פרק יב 46
הלכה א 46
הלכה ב 46
הלכה ג 47
הלכה ד 47
הלכה ה 47
הלכה ו 47
הלכה ז 48
הלכה ח 48
הלכה ט 48
הלכה י 48
הלכה יא 48
הלכה יב 48
פרק יג 48
הלכה א 48

הלכה ב 49
הלכה ד 49
הלכה ו 49
הלכה ח 49
הלכה ט 49
הלכה י 50
הלכה יב 50
הלכה יג 50
הלכה יד 50
הלכה טו 50
הלכה טז 51
הלכה יז 52
פרק יד 53
הלכה א 53
הלכה ב 53
הלכה ג 53
הלכה ד 53
הלכה ז 53
הלכה ח 53
הלכה ט 53
הלכה י 54
הלכה יב 54
הלכה יד 54
הלכה טו 54
הלכה טז 54
הלכה יז 54
פרק טו 54
הלכה א 54
הלכה ב 55
הלכה ג 55
הלכה ד 56
הלכה ה 56
הלכה ו 56
הלכה ז 56
הלכה ח 56
פרק טז 56
הלכה א 56
הלכה ב 57
הלכה ג 57
הלכה ד 57
הלכה ה 58
הלכה ו 58
הלכה ז 58
הלכה ח 58
הלכה ט 59
הלכה י 59
הלכה יא 59
הלכה יב 59

פרק א

הלכה א

כל אוכל המיוחד למאכל אדם וכו'. ריש פ"ג דעוקצין כל האוכלין המיוחדין למאכל אדם צריכים הכשר ואינם צריכים מחשבה.

ומ"ש וכל שאינו מיוחד למאכל אדם וכו'. שם ובפרק בהמה המקשה (חולין דף ע"ז) במשנה גבי שוחט בהמה ומצא בה שליא.

ומ"ש וזה אינו מקבל טומאה עד שיבלל תחילה וכו'. מבואר בפ"ג דעוקצין ובכמה דוכתי בגמרא:

הלכה ב

ואלו הם השבעה משקים וכו'. פ"ו דמכשירין אלא ששם אמרו דדוקא דבש דבורים אבל דבש צרעים אינו מכשיר ואמרינן בפרק קמא דבכורות (דף ז' ע"ב) שהטעם מפני שיש לו שם לווי כלומר אבל דבש סתם אינו אלא דבש דבורים ולפיכך כתב רבינו דבש סתם:

ואינם מכשירין עד שיפלו על האוכלין ברצון הבעלים. בריש מכשירין ובפרק ג' דקידושין (דף נ"ט:) ופרק ב' דמציעא (דף כ"ב:) יליף לה מקרא:

ולא יהיו סרוחים וכו'. בפרק קמא דפסחים (דף י"ח) ובסוף מכשירין ובתורת כהנים פרשת שמיני ובתוספתא דטהרות פ"ט:

וכיון שהוכשר האוכל וכו'. כן משמע בפ"ב דמציעא וכדפירש"י וכן משמע בפרק קמא דפסחים ובפ"ב דחולין ובתוספתא דמכשירין פ"ב:

הלכה ג

אוכל שהיה בלול במי פירות וכו'. בפי"א דתרומות דבש תמרים ויין תפוחים וכו' ושאר כל מי פירות וכו' ר"א מטמא משום משקה ורבי יהושע אומר וכו' ז' משקים טמאים ושאר כל המשקים טהורים ופירש רבינו ר"א סובר שדבש תמרים וכו' מקבלים טומאה משום משקה והם נכללים במה שאמר ה' וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא והעיקר אצלנו כי ז' משקים בלבד הם שמקבלים טומאה ועליהם בלבד ועל תולדותיהם אמר הכתוב וכל משקה אשר ישתה והם ג"כ שמכשירים את הזרעים לטומאה וכו' ואין מטמאים ואין מכשירין לטומאה שום דבר מהמשקים אלא השבעה בלבד עכ"ל וידוע דהלכה כרבי יהושע:

הלכה ד

וכתב הראב"ד כך אין מקבלין טומאה א"א לא מצאתי שאין מקבלין טומאה כלל וכו'. השתדל הרב ז"ל להביא ראיות שמי פירות אינם מצטרפין כדי לדייק שלא אמרו אלא

שאין מצטרפין אבל הם עצמם בני קבולי טומאה. עוד חשש שמא רבינו כתב שאין מי פירות מקבלין טומאה מפני שאמרו בתוספתא דבש תמרים אינו אוכל ולא משקה וה"ה לשאר מי פירות. וכתב לסתור ראיה זו והאריך בזה: ואני אומר שטעמו של רבינו מדתנן ר"א מטמא משום משקה דלישנא דמטמא עצמו משום משקה משמע דהיינו שמקבלים טומאה כשאר משקים ועלה קתני רבי יהושע ושאר כל המשקים טהורים משמע דבמאי דמטמא ר"א עצמן משום משקה מטהר רבי יהושע לומר שאין מי פירות עצמם מקבלים טומאה ופשטא דלישנא דושאר כל המשקים טהורים הכי משמע ומה שרצה להביא ראיה הראב"ד מדתנן במסכת טבול יום עיסה שהוכשרה במשקה וכו' אני אומר דאדרבא משם ראיה לדברי רבינו שאם כדברי הראב"ד הו"ל למיתני עיסה שהוכשרה ונילושה במי פירות דהוה משמע דמי פירות קאי גם אהוכשרה ומדקתני שהוכשרה במשקה משמע בהדיא דמשקה לחוד ומי פירות לחוד דהכשר לא הוי אלא במשקה דלאו מי פירות ולענין אי מצרף או לא לא הוי אלא למי פירות ונראה שזו תשובה נצחת. ומה שרצה לדייק מדאמרי' בתוספתא דעוקצין פ"ק דמי פירות אינם מחברים איצטרופי הוא דלא מצטרפי הא אינהו גופייהו בני קיבולי טומאה נינהו אין דיוק זה דיוק דלגופא איצטריך דאע"ג דאינהו גופייהו אינם מקבלים טומאה סד"א דמצרפי קמ"ל. ומה שכתב הראב"ד לחלק בין משקים היוצאים מעליהם לסחטן למשקים איני יודע זו מנין לו לחלק בכך מאחר שלא נמצא כן בביאור. ומה שהביא ראיה ממה שאמרו השמן לא אוכל ולא משקה אינה ראיה מוכרחת שרבינו העמידה בשמן קרוש כדלקמן. ומ"ש ואיה איפה עסיס רמונים ויין תפוחים שמיישנין אותו לרפואת בני מעים איני יודע מה טענה היא זו לומר שמקבלים טומאה ומצאתי בת"כ אין לי אלא מים מנין הטל והיין השמן והדם והדבש והחלב ת"ל וכל משקה אי כל משקה יכול מי תותים או מי פירות או מי רמונים ושאר כל מיני פירות ת"ל מים מה מים מיוחדים שאין להם שם לווי יצאו מי תותים ומי רמונים ושאר כל מיני פירות שיש להם שם לווי ע"כ הרי שלא מיעט שאר מי פירות מפני שיצאו מאליהם אלא מפני שיש להם שם לווי וטענה זו שייכא אפילו בסחטן למשקים וזה פשוט ומבואר כדברי רבינו:

הלכה ה

זיתים וענבים שלא הביאו שליש אינם מכשירים וכו'. ירושלמי פ"ק דמעשרות והטעם משום דלא חשיבא תבואה אלא כשזורעין אותה ומצמיח וכשלא הביאה שליש אינו ראוי לזריעה כדאיתא בפ"ק דראש השנה (דף י"ג) וכבר נתבאר בסמוך שכל מה שאינו מכשיר אינו מקבל טומאה:

הלכה ו
אלו דברים וכו'. בפ"ג דעוקצין ופרק בא סימן (נדה דף נ"א ע"ב):

הלכה ז
השבת סתמו לאכילה גופו וכו'. בפרק ג' דעוקצים השבת משנתן טעמו בקדירה אין בו משום תרומה ואינו מטמא טומאת אוכלים ופירש רבינו שבת בלשון ערבי שבת והעיקר אצלנו סתם שבת לכמך עשוי ולא לקדירה ופי' הדברים [האלה כי בידוע כי השבת] נאכל כמו שהוא חי אחר המזון וכו' לא שיבושל בקדירה וע"כ כל זמן שלא נתבשל חייב בתרומה ומטמא טומאת אוכלין אבל כשנתבשל כיון שהשליך כחו בבישול וימצא בבישול טעם השבת כבר תמה תועלתו והנשאר ממנו אחר כך הוא במדרגת השמרים אשר אינם ראויים לאכילה וע"כ אינו חייב בתרומה ולא יטמא טומאת אוכלים עכ"ל ור"ש כתבו בפרק בא סימן משמע דטעמא משום דסתם שבת לכמך עשויה הא אי הוה סתמא לקדירה לא הוה עליה תורת אוכל דתבלין אין מטמאין טומאת אוכלים עכ"ל וכ"כ הריטב"א הא עד שלא נתנה מטמאה ובסתם שבת קאמר אלמא סתמא לכמכא עכ"ל הרי מבואר כדברי רבינו ושלא כדברי הראב"ד שכתב ואם חשב עליו לקדירה א"א לא כן שאינם יוצאים מידי טומאה במחשבה עד שתתן טעם לקדירה:

הלכה ח
התמרים והגרוגרות וכו'. תוספתא בסוף טבול יום אלא שכתוב בה עד שיפסלו לכלב והיא נוסחא נכונה:

הלכה ט
הכרשינין אם ייחדן וכו'. תוספתא בסוף טבול יום כרשינין מטמאים טומאת אוכלים דברי רבי יהודה ר"ש אומר אינם מטמאין ופסק כרבי יהודה ומשמע לרבינו דדוקא אם ייחדן למאכל אדם והטעם מפני שהם מאכל בהמה ואין אוכלים אותם בני אדם אלא בזמן רעב כדאיתא בירושלמי סוף חלה:

הלכה י
הקור הרי הוא כעץ וכו'. בפרק ג' דעוקצין.
ומ"ש ואם שלקו וטגנו. בפרק בכל מערבין (עירובין דף כ"ח ע"ב):

הלכה יא
החרצנים והזגין וכו'. תוספת' בסוף עוקצין ופרק י"ג דטהרות:

הלכה יב

זיתים וענבים הקשים וכו'. בפרק שלישי דעוקצין פריצי זיתים וענבים ב"ש מטמאים וב"ה מטהרים ובתוספתא אלו הם פריצי זיתים וענבים היוצאים מתחת הגפת ומתחת הזגים.

ומ"ש ועד כמה עד ארבעה קבים לכל כור. בפרק המקבל עלה ק"ה.

ומ"ש ואם כנסן לאוכלים וכו'. תוספתא בסוף עוקצין:

הלכה יג

הכפניות. בפ"ג דעוקצין פירוש כפניות תמרים רעים שלא בשלו כל צרכן.

ומ"ש הפגין והבוסר. שם כר"ע מחבירו.

ומ"ש והקצח. שם הקצח ב"ש מטהרים וב"ה מטמאים ובפ"ה דעדיות מונה אותה מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה:

הלכה יד

לולבי זרדים וכו'. פ"ג דעוקצין לולבי זרדין ושל ערל ועלי הלוף השוטה אינם מקבלים טומאת אוכלים עד שימתקו.

ומ"ש והחרובין. שם בתוספתא:

הלכה טו

החרדל והתורמוסים ושאר כל הנכבשים וכו'. תוספתא שם:

הלכה טז

זיתים שכבשן וכו' עד מפני שאינו אוכל. משנה רפ"ב דעוקצין:

הלכה יח

דבש בכוורתו וכו'. בפ' הספינה (בבא בתרא דף פ').

ומ"ש רדה הדבש וכו'. בסוף עוקצין וכבית הלל:

דבש הזב וכו' עד טומאת אוכלים. תוספתא פרק ב' דטהרות:

הלכה יט

השמן הקרוש וכו'. תוספתא פ"ב דטהרות אלא שהיא כתובה בשיבוש. וכתב הראב"ד א"א אין בתוספתא שקרש וכו'. ויש לומר לדעת רבינו שאע"פ שאין בתוספתא שקרש א"א לומר דבכל שמן מיירי שהרי הוא משבעה משקים ולפיכך פירש דבקרוש מיירי ולא נראה לו להעמידה ביוצא מאליו ומה שהביא הראב"ד ראיה מדתנן במסכתא טהרות הרוטב והגריסין וכו' מאי תחילה לעולם וכו' וחכמים מודים לו. איני יודע זו מנין לו אדרבא כיון דבלשון יחיד נאמר משמע דרבנן פליגי עליה אחר כך מצאתי בתוספות

שכתבו בפרק אור לארבעה עשר (פסחים דף י"ד ע"ב) בד"ה אפי' מכאן משמע דשמן חשוב משקה ולקמן גבי משקה בית מטבחייא וכן בכמה דוכתי והא דתנן רבי מאיר אומר שמן תחילה לעולם וחכ"א אף הדבש רבי שמעון שזורי אומר היין פירוש דוקא יין אבל הנך לא ופסקינן בהקומץ רבה דהלכתא כוותיה אומר רבינו תם דהתם מיירי בנקרש ואחר כך נימוח כדמשמע בתוספתא דאמרינן התם במה אמרו שמן תחילה לעולם בנקרש ואחר כך נמוח ובלא נקרש משמע דכולי עלמא מודו וכן משמע בריש פרק שלישי דטהרות דקתני התם הרוטב והגריסין והחלב והשמן בזמן שהם משקה טופח הרי הן תחילה קרשו ואח"כ נימוחו הרי אלו שניים ובתר הכי קתני רמ"א השמן תחילה לעולם והיינו לעולם אפילו קרשו ואהא קאי ר"ש שזורי עכ"ל הרי שהם מסכימים לדעת רבינו.

וכן הדם שקרש וכו' עד בטלה דעתו. שם:

הלכה כ

חלב שקרש וכו'. גם זה שם לפי גירסת רבינו. והראב"ד שכתב א"א אינו כן אלא אמרו בתוספתא וכו', גירסא אחרת היתה לו בתוספתא:

הלכה כא

דבש תמרים וכו' ושאר כל מי פירות וכו' עד בטלה דעתו. תוספתא פרק שני דטהרות:

הלכה כב

השלג אינו אוכל וכו' עד לא נטמא כולו. תוספתא פרק שני דטהרות ומייתי לה בפרק שני דנדה (דף י"ז) ומקשה היכי משכחת לה דנגעה טומאה בכולו ומוקי לה כגון שהעביר השלג על אויר תנור ושלג בתוכו דנטמא מאויר כלי חרס שהתורה העידה על כלי חרס ואפילו מלא חרדל כלומר שאין נוגעים כל הגרעינין בתנור אפ"ה טמא ולפי זה מה שכתב רבינו העבירו על גבי כלי חרס לא על גביו ממש קאמר אלא באוירו ומ"מ קשה שהיה לו לפרש:

הלכה כג

החלב שבכחל וכו' עד טומאת אוכלים. תוספתא פ"ב דטהרות. כתב הראב"ד מצאתי נוסחאות חלוקות וכו'. ורבינו אע"פ שכתב בפרק תשיעי מהמ"א שחלב הקיבה פירשא בעלמא איכא למימר דכשחשב עליו הוי אוכל לענין טומאה דומיא דשיליא שכתב רבינו בפרק ראשון משאר אבות הטומאה:

הלכה כד

ענבים שדרכן משיהלך בהם וכו'. ירושלמי פ"ו דתרומות ותוספתא פי"א דטהרות.

ומה שכתב נשתייר בהם גרגרין וכו'. שם בתוספתא:
וכן הזיתים וכו' עד טומאת אוכלין. שם בתוספתא. וכתב הראב"ד בשאינן פרוצים וכו'. נראה שטעמו לומר דהא דקתני סיפא נשתיירו בהם גרגרים שלמים לא תימא שאף ע"פ שהם פרוצים קצת קרי להו שלמים ומתטמאין טומאת אוכלין דליתא דאינם מתטמאי טומאת אוכלים אלא כשאינם פרוצים כלל שאם הם פרוצים קצת שוב אין עליהם תורת אוכלים ואם תאמר איך אפשר שיטענו ולא יהיו פרוצי' כלל ושני כגון שלא דחקה עליהם הקורה כל הצורך וכו' ולפי זה תיבת אלא צריך למוחקה וצ"ע:

הלכה כה

הערלה וכלאי הכרם וכו'. תוספתא בסוף עוקצין ואיתא בפרק המנחות (דף ק"א) ופ"ק דבכורות (דף ט' ע"ב) ערלה וכלאי הכרם ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפורי מצורע ופטר חמור ובשר בחלב כולם מטמאים טומאת אוכלים ר"ש אומר אין מטמאים וידוע דהלכה כת"ק.
ומ"ש בשור הנסקל שנשחט. כלומר דאי נסקל מטמא טומאה חמורה דנבילה היא. ופטר חמור פירש"י בפרק קמא דבכורות שנשחט ועדיין מפרכס שלא ירד לטומאת נבילה אבל אם נגע בו שרץ מטמא טומאת אוכלין שאם חזר ונגע באוכלים אחרים מטמאים אע"פ שמפרכס כדאמרינן בפרק העור והרוטב.
ומ"ש ועגלה ערופה בין שנשחטה בין שנערפה. בפרק אותו ואת בנו (חולין דף פ"א ע"ב) תנן דהשוחט פרת חטאת ועגלה ערופה ר"ש פוטר וחכמים מחייבים ובגמרא (דף פ"ב) ועגלה ערופה לאו שחיטה ראויה היא והתנן נמצא ההורג עד שלא תערף העגלה תצא ותרעה בעדר א"ר יוחנן עגלה ערופה אינה משנה ועריפת העגלה מטהרת אותה כמו שחיטה כדאמרינן בס"פ חטאת העוף (זבחים דף ע' ע"ב) מדא"ר ינאי כפרה כתיב בה כקדשים וכי היכי דמליקת קדשים מטהרת מידי נבילה גם עריפת העגלה כן ובמקום שחיטה עומדת וכ"כ רבינו בפ"ג מהל' שאר אבות הטומאה.
ומ"ש ובשר פרה אדומה. בפרק אותו ואת בנו (חולין פ"א ע"ב) ופרת חטאת שחיטה שאינה ראויה והתניא ר"ש אומר פרה מטמאה טומאת אוכלין הואיל והיה לה שעת הכושר ואמר ר"ל אומר היה ר"ש פרה נפדית ע"ג מערכתה א"ר יוחנן פרת חטאת אינה משנה.
ומ"ש והפגול והנותר. בפרק המנחות והנסכים (מנחות דף ק"א) אמרינן דלר"ש יש פיגול ונותר שאינו מטמא טומאת אוכלים ולטעמיה אזיל דסבר דאיסורי הנאה אינם מטמאים טומאת אוכלים אבל לרבנן בכל גוונא מטמאים טומאת אוכלים אלא אם כן

היה להם שעת הכושר ומה ששנינו בתוספתא דסוף עוקצים פיגול אינו מטמא טומאת אוכלים ר"ש היא ובלא היה לו שעת הכושר ולית הלכתא כוותיה:

פרק ב

הלכה א

כל האוכלים הגדילים מן הקרקע וכו'. נלמד ממה שיבא בסמוך ובפרק בתרא דעוקצים תבואה שנעקרה ומעורה אפילו בשורש קטן טהורה ומשמע לרבינו דהיינו דוקא כשיכולה לחיות דאל"כ חשיבא כעקורה כדאמרי' גבי ערלה וכדאמרי' גבי הני דבסמוך:

הלכה ב

ייחור של תאנה וכו'. בפרק ב' דעוקצים וכחכמים.

ומ"ש ויש בדבר ספק וכו'. בפרק העור והרוטב (חולין דף קכ"ח ע"ב) בעיא דלא איפשיטא:

הלכה ג

ירקות שיבשו וכו'. שם עלה קכ"ז ע"ב:

וכתב הראב"ד ואפילו צמקו כלומר דלישנא דגמרא שצמקו ורבינו נראה דמשמע ליה דהיינו צמקו היינו יבשו דאם לא יבשו אע"פ שצמקו עדיין תורת אוכל עליהם הילכך לישנא דברייתא דנקט צמקו לאו דוקא ושם בגמרא קרי לצמקו יבשו ובתוספתא דטבול יום פרק רביעי איתא להאי ברייתא וכתוב בה שיבשו כלשון רבינו:

הלכה ד

אילן שנפשח וכו'. שם.

ומ"ש וכן אם יבש האילן וכו'. כתב הראב"ד דבר זה אינו לא במשנה וכו'. ומ"ש אבל אם יבשו בו פירות במחובר הרי הם כמחוברים. תמהני דהא בפרק העור והרוטב אמרינן אליבא דשמואל דכי תניא הרי הן כמחוברין לאו לענין טומאה וממילא משמע דלענין טומאה חשיבי תלושין וכדברי רבינו. ומ"ש ואולי מבכורים גמר לה וכו'. לימוד רחוק הוא זה ועוד דבכורים לא מצאתי יבש האילן אלא יבש המעיין:

הלכה ה

תאנים שיבשו וכו'. בפ' העור והרוטב שם:

הלכה ו

כל האוכלים וכו'. הכי משמע בר"פ העור והרוטב (חולין דף קי"ח) שם ובפ"ג דעוקצים לענין טומאת אוכלין כל שאינה יכולה לחיות מקרי אוכל אע"פ שמפרכסת אע"ג דלגבי טומאת נבילות בעינן שתמות שאני התם דכתיב כי ימות:

נולד בהם טריפה וכו'. בפרק בהמה המקשה בעיא דלא איפשיטא:

האבר או הבשר וכו'. משנה ס"פ העור והרוטב (חולין ד' קכ"ט.)

ומ"ש נשחטה הבהמה וכו'. שם נשחטה הבהמה הוכשרו בדמיה דברי רבי מאיר רבי שמעון אומר לא הוכשרו ופסק כר"מ דמחמיר דבפרק מי שהוציאוהו אסתפק לן ר"מ ור"ש כמאן מינייהו הלכה הלכך נקטינן כדברי המחמיר. ועוד דבעיא דרבא דאיתא בגמרא אתיא אליבא דר"מ וכיון דבעי אליביה משמע דסבר דהלכה כוותיה.

ומ"ש שהבהמה כולה כמו יד לאבר זה. שם אמרינן הכי לר"מ ופסק כמותו משום דבגמרא בעי בעיא והיא אליביה. וקשה לי למה שינה לשון המשנה שאמרה הוכשרו בדמיה וכתב הוכשרה בשחיטה דאתי כיחידאה דהא תנן בפרק שני דחולין (דף ל"ג) השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהם דם כשרים ונאכלים בידים מסואבות וכו' ר"ש אומר הוכשרו בשחיטה ויש לתמוה שהוא ז"ל פסק לקמן בסמוך כת"ק וכאן משמע שפסק כר' שמעון וצריך לומר שסמך על מ"ש בסמוך לקמן בהדיא דתו ליכא למטעי.

ומה שכתב ויש בדבר זה ספק וכו'. בפרק העור והרוטב עלה קכ"ח בעיא דלא איפשיטא:

הלכה ז

השוחט בהמה חיה ועוף וכו'. משנה פ"ב דחולין שם וכת"ק:

הלכה ח

אוכלים שהוכשרו וכו'. בריש פרק העור והרוטב שם כשם שאין מקבלים טומאה אלא לכשיתלשו כך אין מקבלים הכשר עד שיתלשו ופירש"י כשם שאין זרעים מקבלים טומאה אלא לכשיתלשו כדאמרינן בתורת כהנים אם אתה אומר מחוברים טמאים טימאת את הכל שאין לך מחוברים שאין שרצים מצויים אצלם:

ומ"ש או כשהוכשרו במים המחוברים בקרקע. בת"כ גבי מים מחוברים יכול אפילו הם בבורות שיחין ומערות יהו מכשירין ת"ל בכלי יטמא ובפרק ד' דמכשירין שנינו צנון שבמערה נדה מדיחתו והוא טהור העלתו כל שהוא מן המים טמא ופירש ר"ש והוא טהור שלא הוכשר בעודו במערה והא דאמרינן בפ"ק דפסחים דמחוברים מכשרי היינו בנתנים על הפירות בעוד המים מחוברים ובלבד שיתלשו לבסוף כמו צנון דהכא שהודח

במערה ואח"כ העלתו עכ"ל וכך הם דברי רבינו שם בפיהמ"ש וע"פ זה צריך לפרש דברי רבינו כאן.

ומ"ש שאב המים בכלי וכו'. הכי משמע בתורת כהנים:

הלכה ט

קישות שנטעה כו'. בסוף פרק ב' דעוקצים קישות שנטעה בעציץ והגדילה ויצאה חוץ לעציץ טהורה ופירש רש"י שנטעה בעציץ שאינו נקוב והוכשרה שם ונטמאת דכתלושה דמיא לכל דבר כדאיתא בשלהי המצניע והגדילה ויצאה חוץ לעציץ ונחשבת כמחובר ופרחה לה טומאה עכ"ל. ובתוספתא שנינו היה משקה בעציץ שאינו נקוב נפלו משקים ע"ג קישות ונטמאת הגדילה ויצאת חוץ לעציץ טהורה:

כתב הראב"ד אע"פ שיצאת חוץ לעציץ א"א אין כאן אע"פ וכו'. ומתוך דברי רבינו בפי' המשנה וכאן נראה שאינו מפרש כן אלא הכא בקישות טהורה שנטעה בעציץ נקוב עסקי' שכיון שהיא נטועה אינה מקבלת טומאה ואם הגדילה ויצאת חוץ לעציץ סד"א שאותה שיצאה חוץ הויא כתלוש ומקבלת טומאה קמ"ל דאע"פ כן טהורה כלומר אינו מקבל טומאה ולאפוקי מר"ש דפליג התם ואמר מה טיבה ליטהר אלא הטמא בטומאתו והטהור יאכל כלומר מה שיצא לחוץ מקבל טומאה ומה שבתוך העציץ יאכל דאינו מקבל טומאה. ומה שכתב הראב"ד וכן שנויה במשנה לא ידענא מאי קאמר שבמשנה אינו שנוי כיון ואם הכוונה לומר שהוא מוכרח לפרש כן במשנה כיון שאפשר לפרש פירוש אחר במשנה אין פירושו מוכרח. ואפשר שעל התוספתא קאמר שבתוספתא מבואר כפירוש הראב"ד ולדעת רבינו צריך לומר שמה ששנינו בתוספתא דין אחר הוא ואינו ענין לדין המשנה:

ועציץ שהוא נקוב וכו' עד מכשירין. בסוף פ"ב דעוקצין.

ומ"ש דעציץ נקוב דינו כארץ גם לענין המים שבתוכו שאינם מכשירים את הזרעים. כן כתב שם רבינו ור"ש:

הלכה יא

ומ"ש כלי גללים וכו'. שם כלי גללים וכלי אדמה שהשרשים יכולים לצאת בהם אינם מכשירין את הזרעים ודברי רבינו בפירושה כאן כפי' ר"ש והראב"ד והוא הנכון ולא כמו שפירש רבינו בפירוש המשנה:

כתב הראב"ד אני מוצא אפילו בכלי חרס גמור וכו'. אין זו קושיא על רבינו דלישנא דמתניתין נקט ומאי דקשיא ליה להראב"ד מתניתין כבר יישבה הוא עצמו וכתב ואולי יתפרש שם פירוש אחר:

הלכה יב

עציץ שמילאהו עפר וכו'. שם:

הלכה יג

משקים טמאים וכו'. בריש מכשירין.

ומ"ש והוא שלא יהיו בקרקע. הוא על פי מה שנתבאר לעיל שהמים המחוברים אינם מכשירים בעוד הפירות בתוכן:

הלכה יד

כל אוכל שנפסד. בפ"ג דבכורות עלה כ"ג ע"ב אמרינן דבסרוחה מעיקרא לא צריך קרא למעוטי עפרא בעלמא הוא ומשמע לרבינו דכל שאינו ראוי לאוכל אדם הוי עפרא בעלמא. וכתב הראב"ד מי שלמדהו וכו'. ומה שהביא ראיה מכלל אמרו בטהרות וכו' מה טהור שאינו מקבל טומאה וכו' י"ל שאין היקש זה מוכרח דמידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא ובפירוש אמרו בר"פ דם שחיטה (כריתות דף כ"א) ומחשבה לכלב לאו מחשבה היא והתנן כלל אמרו בטומאה כל המיוחד לאוכל אדם טמא עד שיפסל מאכילת הכלב ההוא לאסוקי טומאה מיניה דכיון דמעיקרא הוה חזי לאדם לאסוקי מטומאה עד שיפסל מאכילת הכלב הכא לאחותי ליה טומאה אי חזי לאדם חזי לכלב אי לא חזי לאדם לא חזי לכלב וזה מבואר כדברי רבינו והרי מימיו מים חיים מן המקדש הם יוצאים. ומה שהביא ראיה ממדרש ספרא י"ל שמה שאמרו אין משקה יוצא לא ע"י פרה ולא ע"י עופות היינו דוקא כשנטמא קודם שנסרח אבל אם נסרח קודם שנפסל מאוכל אדם שוב אינו מקבל טומאה.

ומה שכתב וכן משקה שנסרח וכו' כדרך שאינו מכשיר שנאמר אשר ישתה. בת"כ ואבארנו בסמוך:

הלכה טו

העור ששלקו וכו'. בר"פ בכל מערבין עלה כ"ח ע"ב ובסוף פרק בהמה המקשה:

הלכה טז

ומה שכתב עור החמור כו'. בסוף פרק בהמה המקשה בעיא דלא איפשיטא.

ומה שכתב בפני עצמו. משום דתנן העור והרוטב וכו' מצטרפין לטמא טומאת אוכלין והיינו אפילו בלא שליקה ולכך כתב בפני עצמו דכל ששלקו אפילו אין בו בשר מטמא ובעור חמור בהכי מיבעיא לן:

הלכה יז

חטים שבגללי בקר וכו'. תוספתא סוף פ"ח דטהרות אלא שכתוב בנוסחא שבידינו אע"פ שחישב עליהם לאוכלין אינם מטמאים טומאת אוכלין כנסן לאוכלין מטמאין טומאת אוכלין ואנו אין לנו אלא כנוסחת רבינו ונראה שגם זאת נוסחת הראב"ד מאחר שלא השיגו. ובמנחות פ' ר' ישמעאל עלה ס"ט בעי רמי בר חמא חטים שבגללי בקר ושעורים שבגללי בהמה מהו למאי אי לימא לטמא טומאת אוכלים תנינא חטים שברעי בקר ושעורים שבגללי בהמה חישב עליהם לאכילה אין מטמא טומאת אוכלים ליקטן לאכילה מטמא טומאת אוכלין וזה כגירסת תוספתא דידן וצ"ל שגם שם היתה גירסת רבינו משונה משלנו. ואפשר לפרש דברי רבינו ע"פ גירסת התוספתא דה"פ התוספתא כשליקטן סתם אע"פ שאח"כ חישב עליהם אינם מטמאים אבל אם כנסן לאכילה כלומר אם כשליקטן חישב עליהם לאכילה מטמאים.

ומ"ש ואם חישב עליהם לאכילה. אליקטן קאי כלומר אם כשליקטן חישב עליהם לאכילה מטמאים אבל אם כשליקטן לא חישב עליהם לאכילה אע"פ שאחר כך חישב עליהם אינם מטמאים:

הלכה יח

כל אוכל שנטמא וכו'. בפ"ג דבכורות עלה כ"ג וכר' יוחנן.

ומה שכתב או שיבש כחרס וכו'. בפרק דם הנדה (נדה דף נ"ה) משמע דיבש כחרס עפרא בעלמא הוא.

וכל האוכלים שנטמאו וכו'. תוספתא פרק קמא דטבול יום:

הלכה יט

זרעים טמאים שזרעם וכו'. בת"כ פרשת שמיני מנין לזרעים טמאים שזרען טהרו שנאמר אשר יזרע טהור או יכול אפילו לא השרישו ת"ל הוא. ובפרק ב' דמעשרות תנן בצלים משהשרישו בעליה טהרו מלטמא ובירושלמי שם התורה ריבתה בטהרות זרעים מ"ט כי יפול מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא ובתרומות פרק תשיעי תנן שתילי תרומה שנטמאו ושתלן טהרו מלטמא ומייתי לה בפרק כל שעה (פסחים דף ל"ד) בלשון קצר ופירש רש"י משום דכיון שחיברה לקרקע בטלה ע"ג קרקע ויצאה מתורת אוכל.

ומה שכתב אפילו בדבר שזרעו כלה. מההיא דתנן בצלים משהשרישו בעליה טהרו מלטמא ובצלים דבר שאין זרעו כלה הוא כדתנן בפרק בתרא דמעשרות:

הלכה כ

אוכלים שמחוברים לכלים וכו'. בסוף פרק העור והרוטב עלה קכ"ט:

הלכה כא

כל משקה שנטמא וכו'. בת"כ פרשת שמיני ר' אליעזר אומר אשר ישתה פרט למשקה סרוח אמרו לו אין משקים יוצאים ידי עופות ולא ידי פרה ומשמע לרבינו דמה דאמרו לו אינו אלא לומר שאם נטמא ואח"כ נסרח אינו עולה מידי טומאתו ע"י הסרחון אבל אם נסרח קודם שנטמא שוב אין טומאה חלה עליו כדאשכחן באוכלין ור"א סבר שאף אם נטמא ואח"כ נסרח טהור והלכה כאמרו לו. א"נ דאמרו לו סברי דאף אם נסרחה ואח"כ נטמא טמא ור"א פליג עלייהו בהא דכיון שהיה סרוח מקודם לא חלה עליו טומאה והלכה כמותו דמשוה דין משקים לאוכלים משום דאם איתא דסברה גמרא כאמרו לו דמפלגי בינייהו לא הוה שתיק גמרא מלפלוגי בינייהו ודרך זה נראה יותר שהוא דעת רבינו מדכתב לעיל בסמוך דרשא דאשר ישתה כדברי ר"א וכאן שכתב שאין המשקים יוצאים ידי הכלב אע"פ שהם כדברי אמרו לו פירוש דבריו אינו כמו שנתכוונו הם ואשכחן לו ז"ל כיוצא בזה בפרק [א'] מהא"ב גבי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד וכמ"ש שם הרב המגיד. ועי"ל דסבר רבינו דאמרו לו לא לחלוק על ר"א באו אלא לפרשם ודייק לשונם שאין משקים יוצאים דמשמע שאין יוצאין מידי טומאתן שהיו טמאים ובאי זה מדרכים אלו נסתלקה השגת הראב"ד שכתב ממדרש ת"כ נראה שאפילו לכתחלה מקבלים טומאה וכו' ויש בקצת ספרי רבינו תיבה יתירה וכך היא הנוסחא הנכונה שאין המשקה יוצא על ידי הכלב לעולם וה"פ שאין המשקה יוצא מידי טומאתו שנטמא והוא טהור על ידי הכלב כלומר כל זמן שהוא ראוי לכלב אע"פ שאינו ראוי לאדם. וכתב הראב"ד ממדרש ת"כ נראה שאפילו לכתחלה מקבלין טומאה וכו' וכבר כתבתי בזה:

ואין למשקה שנטמא טהרה חוץ מן המים בלבד. [שהמים מיטהרין במקוה] במשנה דפ"ב דביצה (דף י"ז ע"ב) ושאין שאר משקים מיטהרים במקוה בפ"ד דמכשירים ותוספתא פרק קמא דטבול יום:

ומטבילין חמין בצונן וכו'. כך מצאתי בספרי רבינו המוגהים והוא משנה בפרק בתרא דמקואות וכב"ה:

הלכה כב

מקל שהיא מלאה משקים. כלומר מים טמאים.

והטביל מקצתה וכו'. בפ"ח דטהרות וכחכמים:

הלכה כג
שלג שנטמא וכו'. תוספתא בפ"ב דטהרות וכנוסחת רבינו שמשון ואיתא בפ"ב דנדה (דף י"ז):

הלכה כד
התמד הטמא וכו'. בספ"ק דחולין (דף כ"ו) וכדאסיק רב גביהא:

הלכה כה
קדירה שמליאה משקים וכו'. בפרק ד' דמכשירין:
וכתב הראב"ד אע"פ שהיא בתוך המקוה א"א זו הנוסחא עיקר וכו'. נ"ל דאסיפא דמילתא קאי פשט אב הטומאה את ידו וכו'. שנוסחא אחרת יש בקצת ספרי רבינו שכתוב בה שהרי המים חוצצים בתוכה ולכן כתב שנוסחא זו עיקר שאין מי המקוה מטהרים כלי חרס דלאותה גירסא קשה מאי איריא שהמים חוצצים דמשמע שאם לא היו חוצצים היתה טהורה וזה שקר ועוד שאם היה לקדירה טהרה לא היו המים חוצצים:

הלכה כז
(כו-כז) **מי שפיכות הרי הם בחזקת טומאה וכו' עד והנוטפים מהם טהורים**. פ"ב דמכשירין:
וכתב הראב"ד ממי השפיכות הכל טמא א"א לא ידעתי טעם לזה וכו'. וא"ת שלפי טעם זה אפילו לא נפלו מי שפיכות נמי וי"ל דלא גזרו אלא שיש שם מי שפיכות ופשוט הוא ולטעם רבינו קשה דאדרבא הל"ל כשנפלו מי שפיכות למי גשמים קמא קמא בטיל וכן ברישא הל"ל הכי ונ"ל דהכא שאין מים אלו מכונסים אלא הולכים ונגרים הילכך המים הבאים באחרונה הם שוטפים את הראשונים הילכך בתר בתראי אזלינן ועל דרך ששנוי במשנה:
ומ"ש ורבו הנטיפות. היינו לומר שהיו הטפות יותר עבות וכדמפרש בתוספתא אליבא דחכמים:

הלכה כח
הסך שמן טהור וכו'. בפרק ד' דעדיות וכב"ה ודברי הראב"ד בפירושו למשנה זו בע"א:

פרק ג

הלכה א
כבר ביארנו וכו'. בפ"א:

הלכה ב

אוכל שהוא מיוחד לאדם וכו'. בפרק ג' דעוקצין.

ומה שכתב וכל אוכל שסופו לטמא וכו'. בפרק בא סימן עלה נ"א ובפרק העור והרוטב (חולין דף קכ"א) תנא דבי ר' ישמעאל וכי יותן מים על זרע מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה וכו':

הלכה ג

יש אוכלים שצריכים הכשר וכו'. פ"ג דעוקצים.

ומ"ש דגים טהורים וחגבים טהורים בכ"מ וחגבים טמאים ודגים טמאים וכו'. תוספתא רפ"ה דטבול יום וצ"ע דבפ"ג דעוקצין תנן דגים טמאים וחגבים טמאים צריכין מחשבה בכפרים ואפשר שרבינו היה גורס במשנה קטנים במקום טמאים וכמ"ש לקמן בסמוך.

ומ"ש וכן חלב בהמה טהורה שמתה וכו'. בתוספתא פ"ה שם:

ואלו צריכין מחשבה והכשר וכו' עד והפטריות. בפ"ג דעוצקין ודקדק רבינו לכתוב בשר הפורש מן החי משום דאבר הפורש מן החי מטמא טומאה חמורה ואינו צריך הכשר.

ומ"ש וחלב בהמה טהורה שחוטה. בשלהי פ' העור והרוטב (חולין דף קכ"ט) כלומר דאילו של נבילה לא בעי מחשבה כמו שנתבאר.

ומ"ש ושאר ירקות שדה כגון הבצלים הקשים. מדברי רבינו נראה שהוא מפרש מ"ש במשנה ושאר כל ירקות שדה ושמרקעין ופטריות היינו לומר כגון שמרקעין והם הבצלים הקשים ביותר.

ומ"ש וכן חגבים וכו'. שם דגים טמאים וחגבים טמאים צריכים מחשבה בכפרים וכבר כתבתי שרבינו נראה שגורס קטנים במקום טמאים:

עולשין שזרען לבהמה וכו'. פרק בא סימן עלה נ':

עולשין שליקטן לבהמתו וכו'. פרק העור והרוטב עלה קכ"ח:

האלל אם חשב עליו וכו'. בפרק העור והרוטב (חולין דף קכ"א) אהאי דאמר רבי יהודה האלל המכונס אם יש כזית במקום אחד חייבין עליו וכו' למ"ד דאלל היינו בשר שפלטתו סכין אמרינן ה"ד אי דחשיב עליה אפילו באנפי נפשיה מטמא ופי' רש"י ליטמא טומאת אוכלין דקיימא לן דמחשבה שויא אוכלא כל מידי דמצי למיכליה ואף על גב דלאו אורחיה:

וכן העצמות המחוברים בבשר וכו'. בר"פ העור והרוטב (חולין דף קי"ז ע"ב) תנן העצמות והגידים והקרנים והטלפים מצטרפין לטמא טומאת אוכלים ובגמרא (דף קכ"א) קרנים אמר ר"פ במקום שחותכים ויוצא מהם דם ובפ"ק דטהרות תנן החרטום והצפרנים מטמאים ומיטמאים ומצטרפים ובפרק העור והרוטב מפרש דה"מ במקום

שמובלעים בבשר ופירש"י דלענין טומאת אוכלין קאמר ובפרק קמא דטהרות תנן תו הכנפים מטמאים ומיטמאים ומשמע לרבינו דעצמות דקתני היינו במחוברים בבשר שהם ראויים לאכול קצת דומיא דמאי דאמרינן דקרנים וחרטום וצפרנים ודלא כפירוש רש"י:

ואלו שאין צריכין לא מחשבה ולא הכשר וכו'. בפ"ג דעוקצים נבלת בהמה טהורה בכ"מ ונבלת העוף הטהור והחלב בשוקים אינם צריכים לא מחשבה ולא הכשר ומ"כ בחלב בהמה טהורה שחוטה מיירי וכך היא הנוסחא האמיתית בספרי רבינו וכן פירש ר"ש וכן פירש"י והתוספות בפ"ק דבכורות ופרק בא סימן והטעם שנתן רבינו מפני שסופן לטמא אדם וכלים לא קאי אלא אשארא דאילו חלב טהורה אפילו של נבילה אינו מטמא טומאה חמורה וטעמא דחלב משום דבכרכים עם רב ואוכלים אותו ואיתא מחשבה בסתם ואיתא הכשר בשחיטה:

ואלו צריכין מחשבה ואינם צריכים הכשר וכו'. שם.

ומה שכתב והוא שחשב על פחות מכזית. כתב כן משום דקשיא ליה נבלת בהמה טומאת אוכלים למה לי הא מטמאה אדם וכלים ולפיכך כתב דהב"ע בשחשב על פחות מכזית כדאמרינן בפרק דם שחיטה (כריתות דף כ"א) דאי איכא פחות מכזית דאין עליו טומאת נבלות וצרפו לפחות מכביצה אוכלים אם חישב על פחות מכזית זה לאכילה מצטרף עם אוכלים להשלימו לכביצה לטמא טומאת אוכלים ופריך א"ה ליבעי נמי הכשר שהרי פחות מכזית אין סופו לטמא טומאה חמורה ומשני דלא בעי הכשר אלא באוכלים שאין בהם צד טומאה חמורה אבל פחות מכזית זה כיון דהוי נבילה ואינו מצטרף לכזית מטמא טומאה חמורה אין צריך הכשר:

הלכה ד

ישראל ששחט בהמה טמאה לנכרי וכו'. משנה ר"פ העור והרוטב (חולין דף קי"ז ע"ב) השוחט בהמה טמאה לנכרי והיא מפרכסת מטמאה טומאת אוכלים ובגמרא (דף קכ"א) אמר ר' אסי שונים ישראל בטמאה ונכרי בטהורה צריכים מחשבה והכשר מים ממקום אחר הכשר מים למה לי סופו לטמא טומאה חמורה וכל שסופו לטמא טומאה חמורה לא בעי הכשר וכו' אמר חזקיה הואיל ויכול לגורדה ולהעמידה על פחות מכזית ופירש"י אמר חזקיה שאני מתניתין דבמפרכסת קיימינן וכו' ויש לתמוה למה פסק רבינו שאינה צריכה הכשר ואפשר לומר דסבר דהא פליגא אההיא דפרק דם שחיטה שכתבתי בסמוך דאע"ג דלא הוי כזית מיקרי סופו לטמא טומאה חמורה הואיל וחזי לאצטרופי וכההיא ק"ל דסתם גמרא קאמר לה:

שחט בה אחד או נחרה וכו'. שם ופירש"י שחט בה אחד אינה מטמאה טומאת אוכלים דלא אשכחן היתר אכילה בדכוותה לא לישראל ולא לבני נח וכן בנחרה ועודה מפרכסת: **וכן עכו"ם ששחט וכו' שחט בה אחד וכו'**. שם ופירש"י מטמא טומאת אוכלים וכו'. והראב"ד כתב א"א יש לנו קושיא בזה וכו'. אין כאן השגה על רבינו דרבינו לישנא דברייתא נקט ומ"מ לענין קושייתו אפשר לומר שהטעם משום הואיל עכו"ם בטהורה הואיל וטהורה היא ואית בה שם שחיטה בעלמא הויא אוכל אבל כי נחרה לא שייך בה הואיל וכן ישראל בטמאה נמי כיון דשחט ואית בה שם שחיטה עביד לה אוכל אבל כי נחרה אין כאן שם שחיטה וה"ה נמי היכא דשהא בה או דרס בה או איכא פגימת הסכין דלא מטמאה טומאת אוכלים כיון דלית בה שם שחיטה:

הלכה ה

החותך בשר מאבר מן החי וכו'. בפרק העור והרוטב (חולין דף קכ"ח ע"ב) ת"ר החותך כזית בשר מאבר מן החי חתכו ואח"כ חישב עליו טהור חישב עליו ואח"כ חתכו טמא וכו' א"ל ר' אסי לרבי זירא טומאת בית הסתרים היא וטומאת בית הסתרים לא מטמא א"ל וכו' שאילתיה לר' אבא בר ממל וא"ל הא מני ר"מ היא דאמר טומאת בית הסתרים מטמאה א"ל ולאו זימנין סגיאין אמרה קמאי ואמרי ליה שאני לר"מ בין טומאה דבעיא הכשר לטומאה דלא בעיא הכשר אמר רבא ומאי קושיא דילמא בשהוכשר א"ל רבא בר רב חנן לרבא למה לי הכשר הרי מטמא טומאה חמורה אגב אביו א"ל כששימש מעשה עץ שימש ופירש"י החותך כזית בשר מאבר מן החי בתוספתא לא גרסינן כזית אלא בשר מאבר מן החי וכגון דאיכא כביצה. חתכו ואח"כ חישב עליו להאכילו לנכרי. טהור דהא בשר הפורש מאבר מן החי טהור הילכך טומאת עצמו אין בו ומשחישב עליו לא נגע בטומאה שיקבלנה אבל חישב עליו והורידו באביו באבר לתורת אוכל ואח"כ חתכו קיבל טומאה מאביו קודם לכן מטומאה חמורה שהיתה עליו בעודו אבר שלם כשחתכו והלכה לה טומאה חמורה נשארה עליו הקלה שלא היתה בו עד עתה וכו'. טומאת בית הסתרים וכו' בשהוכשר קודם חתיכה קתני הך ברייתא דטמאה. הרי מטמא טומאה חמורה אגב אביו בעודו מחובר באבר היה אב הטומאה לטמא אדם וכלים ותנא דבי רבי ישמעאל וכו' מה זרעים וכו' וכל שכן זה שכבר טמא. כששימש אותו שימוש טומאה חמורה לאו בתורת אוכל שמשה שאין האבר מטמא כלום על ידי אותו בשר אלא בתורת עץ שימש שנחשב עם הגידים והעצמות ליעשות אבר והם כעץ והשתא אתעביד ליה אוכל ופנים חדשות באו לכאן עכ"ל:

וכתב הראב"ד טעה בכל זה וכו'. ואני אומר שעם היות כי באמת קושיותיו על רבינו חזקות אין לחשדו שתפס התוספתא שמצא ונעלמו ממנו דברי הגמרא או לא חשש להם ולכן נראה לי שליישב דעת רבינו יש לומר דסבירא ליה כדאמר ליה רבא בר רב חנן לרבא למה לי הכשר הרי מטמא טומאה חמורה אגב אביו ואם כן אין צריך לאוקומה כרבי מאיר דכרבי עקיבא אתיא דכיון דמטמא טומאה חמורה אגב אביו אין צריך לא הכשר מים ולא הכשר שרץ כדאמרינן בפרק בא סימן ורבא בר רב חנן כי אמר ליה לרבא למה לי הכשר ה"מ למימר ליה למה לי לאוקמה כרבי מאיר אלא דבעא לאקשויי ליה למאי דאוקי לה רבא גופיה בשהוכשר וממילא משמע דלא צריכין לאוקמי כרבי מאיר אלא דלא נחת אלא לאקשויי ליה למאי דאוקי בשהוכשר ואף על גב דשני ליה רבא כששימש מעשה עץ שימש שינויא בעלמא הוא ולא סמכינן עליה ואף על גב דשתיק ליה רבא ב"ר חנן לאו משום דקיבלה מיניה אלא משום דלמאי דאקשי ליה שינויא הוא ואף על גב דמשמע התם דאביי ור"פ ורב מתנא סבירא להו כהאי שינויא דכששימש מעשה עץ שימש איכא למימר דלשינויא דשני רבא קאמרי ולהו לא ס"ל ואפילו את"ל דס"ל כהנהו מילי כששימש מעשה עץ שימש לא דמי האי מעשה עץ להנהו דהנהו לומר דנתבטל מתורת אוכל ונעשה כעץ אבל האי שימש מעשה עץ אינו כן אלא היינו לומר שאין האבר מטמא על ידי אותו בשר אלא שנחשב עם הגידים והעצמות ליחשב אבר והן כעץ והשתא אתעביד ליה אוכל ופנים חדשות באו לכאן וכדפי' רש"י והשתא כיון דלא מיקרי אבר אלא כשהוא בשר וגידים ועצמות אם כן שפיר אמרינן שהאבר מטמא על ידי אותו בשר ולמה שפירשו התוספות כששימש מעשה עץ שימש היינו לומר דמאותו השם שהיה מטמא טומאה חמורה דהיינו משום אבר מן החי עתה אין אבר מן החי שאין בו אלא בשר ואינו קרוי אבר ולא דמי לנבלת עוף טהור ופרים הנשרפים שכשטימא טומאה חמורה היה משום שורף פרים והשתא נמי הם פרים וה"פ כששימש מעשה עץ לא מתורת אוכל כמו שהוא עתה אלא מתורת עץ בעלמא עכ"ל. הרי דלא קרי ליה מעשה עץ אלא משום דלא היה טומאתו משום אוכל אלא משום אבר הרי שאין זה דומה לשאר מעשה עץ האמורים שם ועוד דבהנך הטומאה חמורה היא בסוף ובזו הטומאה חמורה היא בתחלה ונראה שזהו מה שאמרו בפרק בהמה המקשה (חולין דף ע"ב ע"ב) אמאי טומאת בית הסתרים היא וטומאת בית הסתרים לא מטמא לימא רבי מאיר לטעמיה דתנן ג' על ג' שנחלקו טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס דברי רבי מאיר וכו' לאו איתמר עלה אמר עולא לא שנו אלא ג' על ג' שנחלק אבל ג' על ג' הבאות מבגד גדול בשעת פרישתן מאביהן מקבלות טומאה מאביהם ולפי זה ברייתא דהחותך בשר מאבר

מן החי אתיא כרבי עקיבא ולפי זה הנך רבנן דאוקמוה כרבי מאיר לא הוה שמיע להו דעולא דאמר ל"ש אלא ג' על ג' שנחלק וכו' אבל אנן דשמיע לן נקטינן כוותיה ואתיא ברייתא כר"ע ואע"פ שהרשב"א כתב בשם התוספות בפרק העור והרוטב דהכא לא מצי למימר דבשעת פרישתן מקבלות טומאה מאביהן א"נ אוכלין כמאן דמפרשי דמו דמיירי כגון שלא היה בו יותר בשר ואין עליו שוב דין אבר מן החי עכ"ל הדבר מבואר כמה יש בזה מהדוחק ומוטב לומר דלא הוה שמיע להו ההיא דעולא ודרבינא ומכל אילין טעמי דלעיל סבר רבינו דמתניתין כר"ע והלכתא כוותיה:

ומה שכתב וכל המטמא טומאה חמורה אינו צריך הכשר. בפרק ג' דעוקצין חלב בהמה טהורה אינו מטמא טומאת נבילה לפיכך הוא צריך הכשר חלב בהמה טמאה מטמא טומאת נבילה לפיכך אינו צריך הכשר:

הלכה ח

(ו-ח) **פחות מכזית מנבלת בהמה טמאה וכו' עד הכל מתטמא טומאה חמורה**. בריש פרק דם שחיטה (דף כ"ח) ופסק כשתי האוקימתות משום דס"ל דלא פליגי וכן משמע לשון רב חנניא שאמר אפילו תימא כזית כגון שחיפהו בבצק משמע בהדיא דלא פליג אאוקימתא דרבי חייא ואע"פ שבתוספות הוקשה להם על זה דא"כ למה הוצרך לומר דמשום דמטמא טומאת משא הוא דמיבעי הכשר לישני דכיון דאם מסיר הבצק מטמא טומאה חמורה דומיא דמאי דאמר ר' חייא כיון דאי מצרף ליה וכו' י"ל דאי הוה אמר הכי הוה קשה לן מאי איריא אם מסלק הבצק הא בבצק נמי איכא טומאה חמורה להכי נקט טעמא דקושטא דהשתא נמי טומאה חמורה יש בו ורבי חייא פשיטא דסבר לדרב חנניא דכ"ש הוא:

וכתב הראב"ד הכל צריך מחשבה א"א מגמרא דכריתות נראה וכו'. ואני אומר שאין זה מוכרח ויש מקום לפירוש רבינו:

הלכה ט

החותך בשר וכו'. כתב הראב"ד ואינו צריך הכשר א"א זה שיבוש שצריך הכשר וכו'. ביאור הדברים דתנן בפרק ג' דעוקצין החותך מן האדם כלומר מן האדם החי צריך מחשבה והכשר ע"כ השיג על רבינו שכתב שאינו צריך הכשר ולדעת רבינו י"ל דרבינו איירי בשחתכו להאכילו לכלב ומש"ה אינו צריך הכשר וכך מפורש בפרק דם שחיטה (כריתות דף כ"א) אמר מר אוציא דם מהלכי שתים שיש בהם טומאה חמורה ואין בהם טומאה קלה ורמינהי החותך מן האדם מן החי צריך מחשבה ואין צריך הכשר וק"ל מחשבה למה לי תעשה חתיכה שלו מחשבה ואמר ר"ל בחותכו לכלב ומחשבה לכלב

לאו מחשבה היא והתנן כלל אמרו בטומאה כל המיוחד לאוכל אדם טמא עד שיפסל מאכילת כלב ההוא לאסוקי טומאה מיניה דכיון דמעיקרא הוה חזי לאדם לאסוקי מטומאה עד שיפסל מאכילת כלב הכא לאחותי לה טומאה אי חזי לאדם חזי לכלב אי לא חזי לאדם לא חזי לכלב ע"כ בגמרא וע"פ הדברים האלה הוכרח רבינו לפרש דהא דתנן בפרק ג' דעוצקין החותך מן האדם צריך מחשבה והכשר לאו בחותך לאדם היא דהא ההיא אינה צריכה מחשבה וכן ליכא לאוקומה בחותך לכלב דההיא אינה צריכה הכשר כמבואר בגמרא שכתבתי בסמוך וכן אין לאוקומה בשחתכה סתם לא לאדם ולא לכלב דלאו בשופטני עסקינן שאין להם במעשיהם כוונה לשום דבר הילכך ע"כ לומר דלישנא דחותך לאו דוקא אלא לומר שנחתך שלא על ידי אדם וזהו שכתב רש"י גבי צריכים מחשבה והכשר בשר הפורש מן החי מן האדם ולא כתב חותך אלא כתב פורש במקום חותך. ולשון רבינו שכתב אם חישב עליו למאכל אדם צריך מחשבה אינו נוח וצריך לפרש דה"ק אם חישב עליו למאכל אדם צריכה מחשבה זו ועל מה שסיים הראב"ד וחתיכתו לאדם זו היא מחשבתו יש לתמוה דרבינו לא איירי בחותך לאדם אלא בחותך לכלב ואח"כ חישב עליו לאדם:

הלכה י

גוזל שנפל לגת וכו'. בפרק קמא דטהרות גוזל שנפל לגת וחישב עליו להעלותו לעכו"ם טמא לכלב טהור רבי יוחנן בן נורי מטמא ובפרק בא סימן עלה נ' במאי עסקינן אילימא בכרכים למה לה מחשבה והתנן וכו' נבלת עוף טהור והחלב בכרכים אין צריך לא מחשבה ולא הכשר אלא בכפרים ומי איכא למאן דאמר דלא בעי מחשבה והא תנן וכו' נבלת עוף טהור בכפרים צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר אמר רבי חנינא לעולם בכרך וגתו מאסתו ועשאו ככפר.

ומה שכתב חישב עליו להאכילו לכלב וכו'. שם פרק שמיני דטהרות:

פרק ד

הלכה א

כמה שיעור אוכלין לטומאה וכו'. בת"כ מכל האוכל מלמד שמטמא בכל שהוא יכול יטמא לאחרים בכל שהוא ת"ל אשר יאכל אוכל הנאכל והיינו כביצה. וכתבו רש"י בפרק כל שעה עלה ל"ג והתוספות חלקו עליו שם וכתבו שגם רש"י חזר בו בפרק אותו ואת בנו וגם שם בפרק כל שעה כתב בסוף דבריו ואני שמעתי דאף לקבל טומאה בעי כביצה מ"מ דעת רבינו הוא כפשטא דההיא דת"כ:

ואין אוכל מטמא וכו'. בפרק יום הכיפורים (דף פ') טומאת אוכלים בכביצה ומייתי לה מקרא ובפרק כיצד משתתפין עלה פ"ג גבי טומאת אוכלים תניא רבי נתן ורבי דוסא אמרו כביצה שאמרו כמוה ובקליפתה וחכמים אומרים כמוה בלא קליפתה וידוע דהלכה כחכמים:

וכן האוכל אוכלים טמאים וכו'. משנה פרק כיצד משתתפין (עירובין דף פ"ב פ"ג) וכר"י בן ברוקא שהזכירוהו שם בברייתא בלשון חכמים אומרים:

הלכה ב

המשקין מתטמאין כל שהן ומטמאין בכל שהן וכו'. בפרק כל שעה עלה י"ד אהא דאמרינן הב"ע דאיכא משקים בהדי בשר כתבו התוספות מכאן מדקדק ריב"א דמשקים מטמאים בפחות מרביעית דסתם משקין דבהדי בשר לית בהו רביעית ולקמן נמי אמרינן גבי מים אבל פחות מרביעית טמאים והא דאמרינן בפרק ב' דע"ז (דף ל"ו) גבי יין נסך דמטמא טומאת משקין ברביעית ובפ' שני דנדה (דף י"ט) גבי דם הירוק ובכמה דוכתי אומר ריב"א דבפסול גוייה איירי דשיעורו ברביעית כדתנן בפרק רביעי דמעילה (דף י"ז):

הלכה ג

כל המשקים מצטרפין וכו' וכל האוכלים מצטרפין וכו'. משנה פ"ד דמעילה:

הלכה ד

העור המחובר בבשר. משנה ר"פ העור והרוטב (חולין דף קי"ז ע"ב) העור והרוטב והקיפה והאלל והעצמות והגידים והקרניים והטלפיים מצטרפין לטמא טומאת אוכלים ופירש"י העור כגון פחות מכביצה בשר ועורה אדוק בה משלימו לכביצה מצטרף מפני שהוא שומר ובגמרא (דף ק"כ) מאי רוטב אמר רבא שומנא א"ל אביי הוא עצמו יטמא טומאת אוכלין אלא חלב דקריש וכו' אי קריש מצטרף ואי לא קריש לא מצטרף. ופירש"י חלב דקריש ליחה היוצאה מן הבשר ואיני יודע למה סתם רבינו והמרק ולא התנה שיהיה קרוש כדאמרינן בגמרא.

ומ"ש רבינו והתבלין. הוא פירוש קיפה וכר"פ דמסיק הכי וכל הני דתנן היינו להצטרף עם הבשר כדפירש"י:

ואמרינן תו בגמרא (דף קכ"א) מאי אלל ר"י אמר מרטקא ופירש"י גיד השדרה והצואר והוא רחב ולבן וקשה מאד ור"ל אמר בשר שפלטתו סכין אבל מרטקא לא מצטרף ור"י סבר מרטקא נמי מצטרף ויש לתמוה על רבינו למה לא פירש דמרטקא נמי מצטרף כר"י וי"ל שסמך על מ"ש והגידים דכל גידים במשמע:

ואמרינן תו בגמרא האי בשר שפלטתו סכין היכי דמי אי דחשיב עליה אפילו באנפי נפשיה מטמא ואי דלא חשיב עליה בטוליי בטליה ר' אבין ור' מיאשא חד אמר מקצתו חישב עליו וחד אמר מקצתו פלטתו חיה ומקצתו פלטתו סכין ומשמע דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולענין דינא לא פליגי:

ואמרינן תו בגמרא תנן התם (בפ"ק דטהרות) החרטום והצפרניים מיטמאין ומטמאין ומצטרפין חרטום עץ בעלמא הוא אר"א בחרטום תחתון תחתון נמי עץ בעלמא הוא אר"פ תחתון של עליון. צפרניים א"ר אלעזר מקום המובלעים בבשר. קרניים אמר ר"פ מקום שחותכין ויוצא מהם דם.

ומ"ש והכנפיים והנוצה. בפ"ק דטהרות תנן הכנפיים והנוצה מתטמאות ומטמאות ולא מצטרפות ומדברי רבי' נראה שהיה גורס ומצטרפות:

הלכה ו

(ה-ו) **כביצה אוכלים טמאים וכו' עד חזרו לכמות שהיו**. בפרק ג' דטהרות ובפ"ד מהלכות שאר אבות הטומאה נתבאר דין זה יפה בדברי רבינו ורבינו קיצר כאן וסמך על מ"ש שם:

הלכה ט

(ז-ט) **עלי בצלים וכו'**. בפרק ב' דעוקצין:

פת סופגנין וכו'. שם:

בשר העגל וכו'. בפ"ב דעוקצין:

הלכה י

האגוז והתמרים וכו'. תוספתא פרק רביעי דטבול יום ופירשה ר"ש שם בפרק ב':

הלכה טז

(יא-טז) **כל שטומאתו ושיעורו שוים וכו' עד מצטרפין לטמא כקל שבשניהם**. משנה בפרק ד' דמעילה (דף י"ז).

ומה שכתב שאם לא היו שוים לא בשיעור ולא בטומאה כגון בשר הנבילה ובשר השרץ. כלומר דנבילה מטמאה אף במשא ושרץ אינו מטמא אלא במגע:

ומה שכתב כיצד כחצי ביצה וכו' עד סוף הפרק. בפירקא קמא דטהרות:

פרק ה

הלכה א

ידות האוכלים וכו'. בפ"א דעוקצין:

הלכה ב
כל שהוא יד ואינו שומר וכו'. בריש פ"א דעוקצין:

הלכה ג
כשם שיד לטומאה כך יד להכשר וכו'. בריש פרק העור והרוטב (חולין דף קי"ז קי"ח) וכר"י:
ויש יד לפחות מכזית ויש שומר לפחות מכפול. שם (קי"ח ע"ב) אמר רב אין יד לפחות לכזית ואין שומר לפחות מכפול ור"י אמר יש יד לפחות מכזית ויש שומר לפחות מכפול וידוע דהלכה כר"י ופירש"י אין יד לפחות מכזית וכו' ונגעה טומאה ביד הואיל ואין עיקרו כזית וכו':
ושומר שחלקו אינו מצטרף עם האוכל. בא"פ העור והרוטב עלה קי"ט:

הלכה ד
ומנין לשומרי אוכלים וכו'. שם (דף קי"ז:):

הלכה ה
ומנין לידות האוכלין וכו'. בר"פ העור והרוטב (חולין דף קי"ח):

הלכה ו
הבוצר לגת וכו'. בפ"ק דסוכה עלה י"ג ע"ב וכתוב בספרים מפני שמוציא את המשקה וט"ס הוא וצריך למחוק תיבת שמוציא ולכתוב במקומו שמוצץ וכך מצאתי בספר מוגה והוא לשון הגמרא דלא ניחא ליה דלא נמצייה לחמריה ופירש"י מוצצות את היין ומפסידות:

הלכה ז
הקוצר לסיכוך וכו'. שם פלוגתא דאמוראי ופסק כמאן דמיקל וצריך טעם למה. וכתב הר"י קורקוס דטעמא משום דלמאי דבעי לאוקומי דרב מנשיא כתנאי מיתוקם כת"ק וטענה חלושה היא.
ומ"ש שהרי אינו צריך ליד. כלומר שא"צ שיהיה יד לאוכל כיון שאין צריך לאוכל:

הלכה ח
כל ידות האוכלין שבסמן בגורן טהורים. בפ"ק דעוקצים וכת"ק ומייתי לה בפ"ק דסוכה עלה י"ד:

הלכה ט
פסיגה של אשכול וכו' וכן שרביט תמרה וכו' וכן שרביט קטניות וכו'. בפרק קמא דעוקצין שם:

הלכה י

לעולם אין שומר על גבי שומר וכו'. בריש פרק העור והרוטב עלה קי"ט:

הלכה יא

שלש קליפות בבצל וכו'. בפ"ב דעוקצין ואע"ג דר' יהודה קאמר לה פסק רבינו כוותיה משום דבר"פ העור והרוטב (חולין דף קי"ט ע"ב) מייתי ראיה מיניה א"נ שסובר רבינו דר"י הוא מפרש דברי ת"ק:

הלכה יב

כל הקליפין מתטמאות וכו'. בפרק שני דעוקצין:

קליפי פולין ותורמסין וכו' קליפת מלפפון וכו'. תוספתא בפרק רביעי דטבול יום:

השעורים בזמן שהם יבשים וכו'. מנחות פ' ר' ישמעאל (מנחות דף ע' ע"ב) חטה בין קלופה בין שאינה קלופה מצטרפת שעורה קלופה מצטרפת שאינה קלופה אינה מצטרפת ומקשה עליו מדתנא דבי רבי ישמעאל על כל זרע זרוע אשר יזרע כדרך שבני אדם מוציאין לזריעה חטה בקליפתה ושעורה בקליפתה וכו' ותירצו הא בלחות הא ביבשות ומפרש רבינו דיבשות מצטרפות שכך דרך להוציא לזריעה יבשות ולחות אין מצטרפות ודלא כפירש"י:

הלכה טו

(יג-טו) **כל הגרעינין מתטמאות וכו' עד כל שכנגד הבשר מצטרף**. פרק שני דעוקצין:

וכתב הראב"ד חוץ מגרעינות הרוטב א"א לשון המשנה גרעינה של רוטב אע"פ שיוצאת מצטרפת עכ"ל. כלומר משיג על רבינו שלא ה"ל לסתום דבריו אלא לפרש אע"פ שיוצאת מצטרפת ואני אומר שמתוך דבריו של רבינו מתבארים הדברים שמה שכתב חוץ מגרעינת הרוטב קאי למאי דסמיך ליה דקתני ולא מצטרפות ולא הוצרך לכתוב אע"פ שיוצאת דמדסתים לה סתומי ממילא משמע דבכל גווני מצטרפת אע"פ שיוצאת:

כתב עוד הראב"ד החותל של גרעינה א"א אינו נראה כן מן המשנה וכו'. ומ"ש שלשון של המשנה חותל של תמרה רוטב ועל פי לשון זה טרח לפרש שהוא קליפה או עלה שעל התמרה אני אומר שנוסחא משובשת נזדמנה לו במשנה ונוסחא דידן גרעינה של רוטב אף ע"פ שיוצאת מצטרפת ושל יבשה אינה מצטרפת לפיכך חותל של יבשה מצטרף ושל רוטב אינו מצטרף ופירש רבינו שם חותל לפוף כמו והחתל לא חותלת ופירוש רוטב תמרה לחה וכן נקרא בערבי וכל הגרעינין של פירות היבשים הם יד ולא שומר ולכך אין מצטרפין אמנם של רוטב הוא שומר כי אם תוסר הגרעין תתחלחל התמרה הלחה ותפסד כי הגרעינה הוא המעמידה והמקיימה כראוי ולכך מצטרף כדין כל שומר

אבל היבשה אף אם תוסר הגרעין לא תפסד התמרה כלל ולכך אינו שומר ואינו כדין יד ופירוש חותל הוא קרום דק של התמרה וכשהתמרה לחה אותו הקרום אינו שומר כלל רק הגרעין הוא השומר ואותו הקרום הוא נפרד מעצם התמרה הלחה אמנם כשהתמרה יבשה אותו הקרום דבוק בעצם התמרה והוא שומר לה לא הגרעין ואילו יוסר הגרעין ונשאר הקרום לא תפסד התמרה ולכך הקרום מצטרף והגרעין אינו מצטרף. ועל מה שפירש הראב"ד שהוא קליפה או עלה שעל התמרה הוא דבר תימה שלא מצינו לתמרה עלה או קליפה שיזרקו אותה גם מה שעלה בדעתו לפרש שהוא כיס מבגד או מחריות כבר דחהו הוא ז"ל בעצמו הילכך נוסחת רבינו ופירושו עיקר:

כתב הראב"ד גרעינה של רוטב א"א כל זה שיבוש וכו'. ואיני יודע מה שיבוש יש כאן מאחר שרבינו העתיק לשון המשנה ומה שיתפרש בלשון המשנה יתפרש בדבריו. ומ"ש ולפ"ז התוספתא מה שאמרה המשנה גרעינה שמקצתה יוצאת וכו' אפשר לומר שרבינו סובר שאין זה דיוק דאף אם התמרה קיימת אינו מצטרף מה שיוצא והתוספתא דקתני הנאכל חציו אורחא דמילתא נקט ולאו דוקא. ומ"ש כמו שכתבתי למעלה איני רואה היכן כתב כן ובספר כ"י נמצא כמו שכתב למעלה וגם זה אינו מתיישב שרבינו לא כתב כן והר"י קורקוס ז"ל כתב נראה שהכוונה כמו שהוזכר ברישא דמתניתין דהיינו מאי דקתני אע"פ שיוצא מצטרף דמשמע אפילו היוצא עצמו מצטרף ומיירי ע"כ בתמרה קיימת וסיפא בנאכלת עכ"ל.

ומ"ש היה עליו הבשר מצד אחד וכו'. שם היה עליו הבשר מצד אחד ר' ישמעאל אומר רואין אותו כאילו מקיפו בטבעת וחכ"א שכנגד האוכל מצטרף כגון הסיאה והאזוב והקורנית ופי' שם רבינו דברי חכמים אנו רואים כאילו כבר נחתך מה שתחת הבשר יצטרף כל מה שתחת הבשר לבשר אע"פ שהבשר אינו סובב בעצם אנו רואים אותו שכבר סר עד שלא ישאר מגוף העצם אלא שיעור דק מדובק בבשר כדקות שבט האזוב אשר עם דקותו כבר מצאנוהו שומר למה שעליו מן העלין עכ"ל.

ומ"ש רבינו אינו מצטרף אלא העצם שתחת הבשר עד חלל העצם. תוספתא רפ"ד דטבול יום:

כתב הראב"ד ושאר העצם אין מצטרף א"א כל זה שיבוש וכו'. דעתו ז"ל שכל החכמים שנזכרו בתוספתא כולם בחדא מילתא פליגי ואין כאן דעת רבינו אלא פלוגתא דר' יהודה וחכמים דסיפא פלוגתא באפי נפשה היא ולא לאפלוגי את"ק אתו ופשטא דתוספתא הכי מוכחא ולהראב"ד דשביק מתניתין ועביד כברייתא קשה איך כתב שהם כדברי

יחידים והם סתם וחכמים וגם רישא דתוספתא סתמא היא ואדרבה דברי אותם חכמים דתוספתא תני להו בפרק העור והרוטב (חולין דף קי"ט) בלשון אחרים אומרים:

הלכה טז

קולית שהיה עליו בשר וכו'. שם בתוספתא וכחכמים ומייתי לה בפרק העור והרוטב וכבר כתבתי בסמוך דפלוגתא באנפי נפשה היא דפליגי ר"י וחכמים דפליגי בקולית שיש עליה בשר והלכה כחכמים:

הלכה יח

(יז-יח) **גרעיני זיתים וכו' עד מתטמאין**. תוספתא פ"ד דטבול יום וגירסת רבינו נכונה:

הלכה כב

(יט-כב) **ואלו מתטמאים וכו' עד סוף הפרק**. בפרק קמא דעוצקין וביארו רבינו בפיהמ"ש:

פרק ו

הלכה א

האגוזים והשקדים וכו'. בפרק ב' דעוקצים. וכתב הראב"ד א"א הוא משנה את הלשונות וכו'. ואיני רואה מקום לומר שרבינו תפס לשון התוספתא שבתוספתא פ"ד דטבול יום שנינו שאע"פ שרצץ חיבור ורבינו כתב שאם רצץ אינו חיבור כדברי המשנה.

ומ"ש שנסדקה קליפתן. י"ל שרבינו דקדק בלשון המשנה דקתני חיבור עד שירצץ דמדקתני עד שירצץ משמע שקודם הריצוץ קדם צד פירוק חיבור והיינו שנסדקה קליפתן ואשמעינן דאעפ"כ עדיין חשוב חיבור כל זמן שלא רצץ וזה מבואר בדברי רבינו ואין כאן שינוי לשון והתוספתא כפי נוסחא דידן אפשר שאינה חולקת על המשנה דה"ג אע"פ שרצץ חיבור עד שיגיע לפרק וה"פ אע"פ שריצץ כלומר אע"פ שריצץ קצת דהיינו שנסדקה קליפתן חיבור עד שיגיע כלומר עד שיהא אותו ריצוץ כ"כ גדול שיוכל ליטול הקליפה ביד בלי צורך שום ריצוץ עוד:

הלכה ב

ביצה מגולגלת וכו'. משנה פרק ב' דעוקצין.

ומה שכתב ואם נתבלה וכו'. תוספתא סוף פרק ד' דטבול יום ופירוש נתבלה בקליפתה נראה דהיינו לומר שהיא מדובקת ביותר בקליפתה מלשון תבל עשו שהוא לשון עירוב ואפשר לפרש שהוא לשון תבלין כלומר שנתן בה תבלין בעודה בקליפתה שנוח לו שלא לקלפה לגמרי כשאוכלה כדי לתבלה בתבלין שעל קליפתה:

הלכה ד

(ג-ד) **ומה שכתב עצם שיש בו מוח וכו'**. משנה פרק ב' דעוקצין שם:
צמר שבראשי כבשים וכו' עד לקלף. תוספתא ספ"ד דטבול יום:
הרימון שפרדו וכו'. משנה פ"ב דעוקצין:

הלכה ה

השרביטין של תמרים וכו'. תוספתא פרק ג' דטבול יום:

הלכה ו

מלפפון שחתכו וכו' אפילו אמר חציו אני אוכל שחרית וכו'. תוספתא פרק ד' דטבול יום ויש לתמוה על גירסא זו שהיא בהיפך ממה ששנינו במשנה גבי שאר דינין אוכל שהתחיל בו אינו חיבור וגירסת ר"ש בתוספתא נכונה ויש ליישב גירסא זו דה"ק התחיל לפרק חתיכה וכל העולה עמה חיבור זה לזה דכל העולים ביחד הם חיבור זה לזה והנשאר כלומר כל הנשאר שלא עלה עמו אינו חיבור לזה שעלה ואע"פ שהוא פשוט לאו לרבותא קתני לה אלא סיומא דמילתא היא וע"ד זה יתפרש מאי דקתני היו שנים או שלשה וכו' זה שהתחיל בו
חיבור וכן מה שכתב זה החצי שהתחיל בו חיבור וכו'. והנך דתנן במתניתין אוכל שהתחיל בו אינו חיבור היינו לענין אוכל שהתחיל בו עם השאר שאינו עולה עמו:

הלכה ז

המחתך ירקות וכו'. משנה פרק ב' דעוקצין:
וכתב הראב"ד ואפילו התחיל לפרק א"א לשון המשנה אינו כן וכו'. נראה שמשיג על רבינו למה שינה לשון המשנה וטעם רבינו דמתניתין לאו לגופה איצטריך האוכל שהתחיל בו אינו חיבור ולא אתא אלא לדיוקי הא אוכל שלא התחיל בו חיבור ולפיכך דקדק רבינו לכתוב הדין המחודש עצמו ואף על פי שהוא כמשנה לשון המשנה זהו שינוי לטובה:

הלכה ט

אוכל שנפרס וכו'. רפ"ג דטבול יום וכחכמים:

הלכה י

כל האוכלים שהיו עליו וכו'. שם וכתוב בספרי רבינו או שדרכו וט"ס הוא וצריך למחוק או ולכתוב במקומו את:
ומ"ש היתה לו יד ועלה וכו' לא היתה לו יד ולא עלה וכו'. תוספתא פרק ב' דטבול יום.

ומ"ש הרי זה חיבור בטבול יום וכו'. בפרק העור והרוטב נראה דר"י סבר כוותיה כיון שאמר דבריו בסתם וסבר כוותיה.
ומ"ש אוחזים אותו באי זה מהם שירצה. פירושו שהולכים בו להחמיר ובאי זה מהם שיאחוז אותו ויעלה בו הוי חיבור:

הלכה יא

האגוזים שקצצן וכו'. משנה פ"ב דעוקצין.
ומ"ש אפילו היו לפניו ק' כור וכו'. בתוספתא פ"ד דטבול יום:
וכתב הראב"ד א"א לשון המשנה אגוזים שאמנן והבצלים שחמרן עכ"ל. כתב כן כדי לתמוה על פירוש רבינו ולפרש פירוש אחר כדבסמוך. ורבינו כתב בפירוש המשנה אמנן גדלן וחבר קצתן לקצתן מלשון ויהי אומן את הדסה וכו' וחמרן שנתן קצתן לקצתן מלשון ויצברו אותם חמרים חמרים:
וכתב עוד הראב"ד הרי אלו חיבור א"א נ"ל שכלן נעשו יד זה לזה לקיימן עכ"ל. ואיני יודע מה צורך לטעם זה כיון שהם מחוברים אע"פ שלא יהיו יד זה לזה ה"ל חיבור לטומאה:

הלכה יג

(**יב-יג**) **קליעה של שום וכו' עד שבעה משקים בלבד**. תוספתא ספ"ג דטבול יום:
וכתב הראב"ד א"א זה לא ידעתי מה הפרש יש וכו'. זה כתב להשיג על רבינו שפירש בצלים שחמרן שחיברן כמו חבל למה שם אמרו שהוא חיבור וכאן אמרו שאינו חיבור ולדעת רבינו אפשר לומר דאין ה"נ דקליעה של שום הוי חיבור לענין שאם נטמא אחד מהם נטמא חבירו כדין בצלים שחמרן ולא אמרו שאינו חיבור אלא לענין שאם נפל משקה על אחד מהם חבירו טהור כלומר לא הוכשר חבירו וזה שסיים שאין חיבורי אדם חיבור לכל דבר משמע לקצת דברים הויא חיבור וה"ה לבצלים שחמרן שאם נפל משקה על אחד מהם חבירו טהור כלומר שלא הוכשר חבירו. ומ"ש ועוד מי ראה מעולם וכו' אינה קושיא שאולי בימיהם היו נוהגים כן. ומ"ש וע"כ נ"ל שאמנן ושחמרן וכו' יש לתמוה שגם על פירושים אלו יש לתמוה מי ראה מעולם וכו':

הלכה יד

הממעך אוכלים זה בזה וכו'. תוספתא פירקא קמא דטהרות.
ומ"ש לפיכך עיגול של דבילה. תוספתא פ"ב דטבול יום:

הלכה טו

התמרים והגרוגרות וכו'. תוספתא פ"ד דטבול יום:

הלכה טז

הזיתים שעטנן וכו'. כך היא הגירסא האמיתית ובספרי רבינו כתוב שנטמאו וט"ס הוא והדין תוספתא פ"ק דטהרות.

ומה שכתב לפיכך שרץ הנמצא על אום של זיתים וכו'. פי"א דטהרות:

היתה לו אום של זיתים וכו'. תוספתא פ"י דטהרות.

ומ"ש ואם משהפכה ועשו וכו'. שם פלוגתא דתנאי ופסק כרבי מחבירו:

הלכה יז

אוכל פרוד וכו'. בפ"ג דעדיות ופ"ח דטהרות ופסק כחכמים דפליגי ארבי דוסא.

ומ"ש אע"פ שאינו חיבור להתטמא ואינו כגוף אחד כמו שביארנו בפרק הרי הוא מצטרף לכביצה לטמא אוכלים אחרים. ומ"ש ואם לא כנסו וכו'. בפ"ב דטבול יום מעשה קדירה וקטנית בזמן שהם פרודין אינו חיבור בזמן שהם גוש חיבור אם היו גושים הרבה הרי אלו ימנו:

וכתב הראב"ד א"א אינו צריך להיות גוש אחד. ומ"ש ואם אינם נוגעים אם יש תחתיהם משקה עומד וכו'. בפ"ח דטהרות וכתבו רבינו בפרק שאחר זה:

הלכה יח

ככר של תרומה וכו' עד סוף הפרק. בספ"ק דטהרות:

הלכה יט

ככרות של תרומה נושכות זו בזו. חסר בספרי רבינו חלוקה אחת וכך צריך לכתוב נטמאת אחת מהם במשקין טמאים כולם שניות ואע"פ שפירשו אחר מכאן וכך מצאתי בספר מוגה:

פרק ז

הלכה א

הניצוק אינו חיבור וכו'. בפ"ח דטהרות:

הלכה ב

ומ"ש בד"א בשעירה וכו'. בפרק ה' דמכשירין.

ומ"ש ומפני מה אמרו וכו':

הלכה ג

ומ"ש לפיכך האשה שהיו ידיה טהורות וכו'. בפ"ה דמכשירין:

הלכה ד

נחיל דבש הזיפים וכו'. בפ"ה דמכשירים ופי' שם רבינו דזיפים וצפחת שני מקומות בא"י שהיה דבשם בתכלית העובי וע"כ יחבר ניצוק שלהם בין המשקים שבשני הכלים.

ומ"ש מפני שיש להם ריר וכו' לפיכך כל האוכלים וכו'. בפ"ז דנזיר (דף נ' ע"ב) וכרבי זירא ומר בריה דרבינא ולא שבקינן לפשיטותיה דרבינא משום דחייתיה דרב אשי.

ומ"ש ואפי' היו עבים הרבה כגון הגריסין. כתב כן לאפוקי מב"ש שאמרו בפ"ה דמכשירין שמקפה של גריסין הוא חיבור, ולשון לפיכך היאך נמשך זה ממה שאמר למעלה הוא משום דברישא קאמר דתרתי בעינן דיש להם ריר והם נמשכים כדבק משום הכי קאמר לפיכך כל האוכלים אין ניצוק שלהם חיבור אפילו הם עבים הואיל וחסרו התנאי השני שהוא הריר.

ומ"ש והחלב המותך. בפרק כה"ג ונזיר:

הלכה ה

הניצוק אינו חיבור לטהרה וכו' וכן הקטפרס וכו' אבל המשקים שבאשבורן וכו'. בפרק שמיני דטהרות והמשך דברי רבינו מבואר שכתב תחילה כיצד הניצוק אינו חיבור לטומאה ונמשכו הדברים עד כאן בביאור חילוקים דשייכי לזה ואח"כ כיצד הניצוק אינו חיבור לטהרה:

הלכה ו

עריבה שהוא קטפרס וכו'. שם ונראה מדברי רבינו שמה ששנינו אם היה משקה עומד אפילו כעין החרדל מצטרף אמשקה קאי שהוא מועט כעין החרדל:

הלכה ז

כבר ביארנו שטבול יום אינו מטמא חולין כלל וכו'. בפ"י משאר אה"ט וחזר לכתבו להקדמה למה שעתיד לכתוב:

הלכה ח

יש דברים שאינם חיבור בטבול יום וכו'. יתבאר בפרק שאחר זה:

ומפני מה הקילו בטבול יום וכו'. נרמז בפ"ב דזבחים ופרק הערל (יבמות דף ע"ב):

ועוד הקילו בטבול יום שיש אוכלים וכו'. בספ"ק דטבול יום וכחכמים ועוד שנינו שם שהתיאה והחלתית והאלום טהורים בטבול יום ואיני יודע למה השמיטו רבינו:

הלכה ט

כל יד האוכלים וכו'. רפ"ג דטבול יום.

ומ"ש וכן כל האוכל וכו'. תוספת' דטבו"י פ"ב.

ומ"ש וכל שאינו חיבור וכו'. תוספתא פ"א דטבול יום:

פרק ח

הלכה א
חלות או ככרים וכו'. ברישׁ מס' טבול יום. כתב הראב"ד וכן המים שהרתיחו א"א זה כתב במקום קולית של מים וכו'. ור"ש פירש כפי' רבינו.
ומה שכתב ואורז. שם כרבי יהודה ויש לתמוה למה פסק כיחידאה ודוחק לומר דסבר רבינו דרבי יהודה מסיים דברי ת"ק הוא:

הלכה ב
ומ"ש בצק שיצא וכו'. שם:

הלכה ג
רקיק שנחרך וכו'. תוספתא פרק טבול יום אלא שכתובה בשיבוש. וכן כתב הראב"ד א"א מצאתי זו המלה משובשת בתוספתא וכו'. ומה שכתב וסוף התוספתא וכן רימון שנימוק וכו' כלומר ומסופה נלמד לרישא שהיא כמו שכתב רבינו:
בשר הקדש וכו'. פרק ב' דטבול יום (דף קנ"א) וכת"ק:
שמן שצף וכו'. גם זה שם וכתנא קמא:

הלכה ד
ירק תרומה וכו'. פרק ג' דטבול יום וכת"ק:

הלכה ה
חוט של ביצה. ג"ז שם וכת"ק:

הלכה ו
חבית שניקבה וכו'. פרק ב' דטבול יום וכתנא קמא ואף על גב דבעבודה זרה פרק רבי ישמעאל (עבודה זרה דף ס') אמרינן דר"פ כרבי יהודה ורבינו בפי"ב מהמ"א פסק כרב פפא תירץ הר"י קורקוס ז"ל שסובר רבינו דרב יימר הוא דמוקים לר"פ כיחידאה ואתא לאפלוגי עליה אבל ר"פ ודאי שמיע ליה ואי הוה אמר מלתיה כיחידאה הוה מפרש בהדיא שפוסק כר"י הילכך אמרינן דלכ"ע אמרה למלתיה וסובר דלגבי טומאה הוי חיבור טפי מלענין י"נ וכדאמרינן התם השתא טהרותיו טהורות י"נ מיבעיא וכן כתב הרשב"א דלרבנן לענין טהרות הוי חיבור דחמירי להו טפי:

הלכה ז
המערה מכלי לכלי וכו'. שם:

הלכה ח

טבול יום שהיה תורם וכו'. גם זה שם וכת"ק.

ומה שכתב ואם היה בבור פיטס וכו'. תוספתא פ"ב דטבול יום. וכתב הראב"ד א"א לשון התוספתא ואם היה פיטס וכו'. כלומר שבתוספתא אינו כתוב ואם היה בבור פיטס אלא ואם היה פיטס ופירושו שלא היה שם בור אלא פיטס ונפלה החבית לתוך הפיטס ותיקון לשון הראב"ד כך הוא שלא היה שם בור אבל היה תורם היין שבפיטס ותיבת אם ותיבת שם צריך למחקם ונראה שגם רבינו היה מפרש כן.

ומ"ש בספרי רבינו ואם היה הבור קטן ט"ס הוא וצריך למחוק תיבת קטן ולכתוב במקומה פיטס וכן מצאתי בספר מוגה והיינו לומר שבמקום בור היה פיטס וטעם דין זה מפני שהחבית והפיטס שניהם כלי והכל אחד ונראה שזו היא כוונת הראב"ד במה שכתב ואפשר מפני שכבר נתבטל בכניסתו לפיטס:

הלכה ט

הסולת של מנחות וכו'. ריש פרק ח' דעדיות ומייתי לה פרק קמא דפסחים (דף י"ט) ופ"ה דיומא (דף מ"ח) ופ' בתרא דחגיגה (דף כ"ג ע"ב).

ומה שכתב במה דברים אמורים בגחלים שחותה וכו'. בירושלמי פרק חומר בקדש אהא דתנן הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש תמן תנינן הוסיף ר"ע הסולת והקטורת והלבונה והגחלים שנגע טבול יום במקצתן שפסל את כולן וכו' מאי גחלים אמר רבי בון בר כהנא תפתר בגחלים של יום הכיפורים שבמה שהוא חותה הוא מכניס אבל בגחלים שבכל יום לא כההיא דתנינן נתפזר ממנו כקב גחלים היה מכבדן לאמה:

כתב הראב"ד א"א אמת הוא שכך אמרו בירושלמי פרק בתרא דחגיגה אבל סוף השמועה עלתה וכו'. טעמו משום דהתם מסיים בה אמר ר' מתניה וכי סלת וקטורת וכו' יש לומר שרבינו יפרש שאינו מסקנא אלא פלוגתא ופסק כמאן דמיקל בדרבנן דהא דרבי מתניה לא מכרעא שיאמר רבי בון דגחלים של כל יום אע"פ שנזקקו לכליין מאחר שמתפזר מהם ואינם משמשות אין לומר בהם מצרפן שא"כ נתקדשו כולם ואיך ישליכו המתפזר מהם לאמה. והתוספות כתבו בשם רבינו ניסים גאון ז"ל כדברי רבי בון וכדברי רבינו:

הלכה י

מקפה או רקיק וכו'. פרק שני דטבול יום:

הלכה יא

ירק של חולין וכו'. פרק שלישי דטבול יום וכרבי עקיבא מחבירו:

הלכה יג

(יב-יג) **המקפה של תרומה וכו' עד בעיגול של דבילה**. פ"ב דטבול יום. כתב הראב"ד א"א לשון המשנה וכו'. טעמו שחסר בלשון רבינו מלשון המשנה. ויש לומר שרבינו קיצר הלשון ופירושו כפי' המשנה וכך פירוש לשונו ושאר כל הנדוכין שדרכן לדוכן במשקין כלומר ודכן במשקים כך דינם ואם דכן שלא במשקין אף על פי שהם גוש בקערה וכו':

הלכה יד

עיסה שקרא שם וכו'. תוספתא רפ"ב דטבול יום:

הלכה טו

עיסה שנדמעה וכו'. משנה פ"ג דטבול יום וכתנא קמא ומייתי לה בפרק יוצא דופן (נדה דף מ"ו מ"ז):

הלכה טז

עיסה שהוכשרה במשקין וכו'. שם כרבי עקיבא מחבירו:

הלכה יח

(יז-יח) **מעשר ראשון שהוכשר וכו'**. רפ"ד דטבול יום:

וכן האשה שהיא טבולת יום וכו' עד החבית בטבלה. שם ומייתי לה בפ"ק דנדה (דף ז'):

הלכה יט

טבול יום מטומאת מת וכו' חוץ מזב וזבה בשביעי שלהם. פרק תינוקת (נדה דף ס"ז ע"ב) ובריייתא בתורת כהנים:

פרק ט

הלכה א

השמן או הדבש וכו'. פרק ג' דטהרות רבי מאיר אומר השמן תחלה לעולם וחכמים אומרים אף הדבש רבי שמעון שזורי אומר אף היין ופסק כחכמים ואע"ג דבפרק הקומץ (מנחות דף ל' ע"ב) אמרינן דהלכה כר"ש שזורי לא סמך רבינו על זה משום דבפרק בהמה המקשה (חולין דף ע"ה ע"ב) סבר רב אשי שאין הלכה כמותו אלא במסוכן ובתרומת מעשר של דמאי וכתב רבינו בפירוש המשנה כוונת אומרו תחלה לעולם שאם נטמא ואחר נקפה (אחר זה) ואחר נמחה ואחר נקפה אפילו היה זה אלף פעמים הנה הוא תחלה אפילו בעת הקפותו לפי שהקפאתו אינה הקפאה לפי שלא יקפאו באמת ומשקה יחשב ואפילו בעת ההקפאה ואף על פי שמלשונו כאן היה נראה לומר שהם כמשקה

בעת שנימוחו דוקא לא בעת הקפאתם כבר אפשר לפרש דאפילו בשעת הקפאתם קאמר כמו שכתב בפירוש המשנה:

הלכה ב

הרוטב והגריסין והחלב וכו'. משנה ריש פרק ג' דטהרות הרוטב והגריסין והחלב בזמן שהם משקה טופח הרי אלו תחלה קרשו הרי אלו שניים חזרו ונמוחו כביצה מכוון טהור יתר מכביצה טמא שכיון שיצאת טיפה הראשונה נטמאת מכביצה ופירש שם רבינו כבר ביארנו פעמים רבות שהמשקים תחלה לעולם וכו':

וכן טמא מת שסחט זיתים וענבים וכו' עד במשא הזב. שם.

ומה שכתב שהמשקה כמופקד באוכל וכאילו הוא גוף אחר בריי"ש גרסינן וכדאמרינן בפרק כל שעה (פסחים דף ל"ג ע"ב) רב אחא בשם רבי יוחנן ומשמע דרבא נמי סבר כוותיה:

הלכה ג

קדירה שמלאה וכו' עד והקדירה טהורה. פ"ב דטהרות:

הלכה ד

טמא שהיה אוכל ענבים וכו'. בפרק י' דטהרות. וכתב הראב"ד ולא נשמט ממנו עוקצו אמר אברהם לשון המשנה נפל ממנו גרגיר יחידי וכו'. פשוט הוא. ומ"ש בתוספתא בד"א שנגע הטמא במקום חותם וכו'. בפרק י"א דטהרות אלא שכתוב שם בשיבוש ובתוספתא שביד הראב"ד היה כתובה כתיקנה והעתיקה ופירשה ורבינו השמיטה אפשר דמשום דמילתא דפשיטא היא:

כתב הראב"ד כמו שביארנו א"א והוא שלא נגע במשקה. ופשוט הוא:

הלכה ה

גוש של זיתים טמאים וכו'. פרק שלישי דטהרות:

הלכה ו

עצים שנבלעו בהם משקים טמאים וכו'. סוף פ"ד דמכשירין עצים שנפלו עליהם משקין וכו':

הלכה ז

שרץ שנמצא בריחים וכו'. ספ"ט דטהרות:

הלכה ח

עם הארץ שהושיט ידיו וכו'. בשילהי ע"ז (דף ע"ה ע"ב) וכדאורו ליה רבנן לר' ירמיה:

הלכה ט
הגפת והזגין וכו'. פ"ט דכלים:

הלכה י
הבדדים שהיו נכנסים ויוצאים וכו'. בפ"י דטהרות:

ככרות הקדש שהיו בהם גומות וכו'. ספ"ק דטהרות:

הלכה יא
אבעבוע הנעשה בעובי החבית וכו'. בספ"ב דטבול יום. כתב הראב"ד אם נגע אב הטומאה במשקה א"א ואם לנגיעת המשקים דברה המשנה וכו'. מה שכתב אם לנגיעת המשקים דברה המשנה מה צורך להיותו אב הטומאה והלא אף טבול יום פוסל אותה וכו' י"ל דלרבותא דסיפא נקטיה שאף על פי שהוא אב הטומאה אם נגע באבעבוע לא נטמאו משקים שבחבית:

פרק י

הלכה א
כבר ביארנו וכו'. בפרק ראשון:

הלכה ב
תולדות המים וכו'. פ"ו דמכשירין.

ומ"ש אבל מי רגלי בהמה וכו'. תוספתא בסוף מכשירין אלא שכתובה בשיבוש קצת:

הלכה ג
הדם המנוי מן וכו' מן הבהמה והחיה והעופות הטהורים. משנה פ"ו דמכשירין.

ומה שכתב אבל דם הקילוח אינו מכשיר. פרק דם שחיטה עלה כ"ב ופרק שני דחולין (דף ל"ו):

השוחט ונתז דם וכו'. פרק השוחט שם וכדאסיק רבי אלעזר:

תולדות הדם וכו' עד הרי הם כחלב. בפרק ששי דמכשירין:

הלכה ד
לפיכך חלב הזכר וכו'. שם כרבי שמעון בן אלעזר ופסק כמותו דמשמע דליכא מאן דפליג עליה:

וכן חלב בהמה וחיה וכו'. בסוף מכשירין וכרבי עקיבא דיהיב טעמא למילתיה.

ומה שכתב אבל חלב האשה וכו'. פשוט הוא:

הלכה ה

המשקים שיוצאים וכו'. שם. וכתוב בספרי רבינו מתטמאין בלא הכשר וטעות סופר הוא וצריך להגיה מטמאין בלא הכשר.

ומה שכתב וכן דם מגפתו של זב וחלב האשה ודמעת עינים וכו'. בפרק דם הנדה (נדה דף נ"ה ע"ב).

ומ"ש לפיכך נדה או זבה וכו'. פרק ח' דכלים:

הלכה ו

כבר ביארנו וכו'. בפרק י' משאר אבות הטומאה והוא משנה ברפ"ב דטבול יום:

הלכה ז

הזיעה והליחה הסרוחה וכו' עד נקיים. פרק ששי דמכשירין:

הלכה ח

השותה שאר משקים ויצאו וכו'. בסוף מקואות אכל אוכלים טמאים ושתה משקין טמאין טבל והקיאן טמאין מפני שאינם טהורים בגוף שתה מים טמאים טבל והקיאן טהורים מפני שהם טהורים בגוף.

ומ"ש או שיצאו מלמטה וכו' וכן מ"ש נסרחו או שיצאו מלמטה הרי הם טהורים. שם בתוספתא ופירש שם רבינו כבר ביארנו שהמים לבדם בלתי שאר משקים וכו' עד ולכן אם מקיאן שמה יהיו טהורות וכן פירש רבינו שמשון. וכתב הראב"ד מפני שנטמאו במגען א"א והוא ששתה רביעית וכו' ואני אומר נוסחא משובשת נזדמנה להראב"ד בדברי רבינו שהיה כתוב בה שתה מים טמאים והקיאן הרי אלו טמאים מפני שנטמאו במגען ומצאה מסכמת לסברתו שסובר שבטלה טומאתן בהיותן בתוך מעיו וע"פ זה כתב מה שכתב אבל הנוסחא האמיתית היא מפני שלא טהרו ביציאתן וכך היא בספרים המדוייקים ופירושה מבואר שהטעם שהם טמאים מפני שלא טהרו כלומר שלא טבל בעודם בגוף לפיכך נשארו בטומאתן כמות שהיו ולא טהרה אותם היותם בתוך מעיו אא"כ נסרחו או יצאו מלמטה וזה מבואר בפשט דברי המשנה ובפירושה לרבינו ולרבינו שמשון:

הלכה יב

(ט-יב) **כבר ביארנו וכו' אפילו שתה משקין טמאים וכו' עד מחצה למחצה טמא**. בפ"ב דמכשירין:

ומ"ש הכניסו לה כלים וכו'. ז"ל רבינו בפירוש המשנה כשנכנס בדבר למרחץ ונבלל זה ברצונו הוא וכבר הוכשר כי מן הידוע שיבלל בהכרח עכ"ל. ומינה ג"כ לכלים שהזיעו דחשיבי תלושין ברצון:

הלכה יד

(יג-יד) **המוהל כשמן וכו'**. פ"ו דמכשירין:

משקין המנטפין וכו' השוקל וכו' עד שמנטפים. שם פרק חמישי:

הלכה טו

הדורס ענבים וכו':

הלכה טז

משקה בית וכו'. פרק קמא דפסחים עלה י"ו וכרב דאמר דכן ממש דהלכתא כוותיה באיסורי:

הלכה יז

פרת קדשים וכו'. בפ"ק דפסחים (דף י"ט) תנן התם על מחט שנמצאת בבשר וכו' עד הכל טהור האי מחט מאי עבידתיה וכו' עד מחוץ לירושלים האי בשר דאתכשר במאי וכו' עד משום דהוי משקה סרוח וכו'. וכתב הראב"ד אבל להתטמא מדבריהם א"א והלא במסכת חולין למדו לחיבת הקדש שמכשרתן מן התורה אלא שהוא ספק אם מונים בו ראשון ושני או לא עכ"ל. ובאמת השגתו חזקה על דברי רבינו שבפרק השוחט (חולין דף ל"ו) אהא דבעי ר"ל צריד של מנחות מונין בו ראשון ושני או לא כי מהני חיבת הקדש למפסליה גופיה למימני ביה ראשון ושני לא או דילמא לא שנא אסיקנא אטו ר"ל לתלות קא מיבעיא ליה כי קא מיבעיא ליה לשרוף מכלל דחיבת הקדש דאורייתא מנ"ל אילימא מדכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא וכו' אלא מסיפא והבשר לרבות עצים ולבונה עצים ולבונה בני אכילה נינהו אלא חיבת הקדש מכשרא להו ומשויא להו אוכל ה"נ חיבת הקדש מכשרתן ואפשר שטעמו של רבינו משום דהתם סבר רב יוסף דחיבת הקדש הויא דרבנן ומאי דאמרינן מכלל דחיבת הקדש דאורייתא מנא ליה וכו' אליבא דריש לקיש הוא דקא מיבעיא לה אבל רב יוסף סבר שאין חיבת הקדש מכשרת אלא מדרבנן ופסק כוותיה משום דבתרא הוא:

פרק יא

הלכה א

הבוצר ענבים וכו' אבל הבוצר לדרוך וכו'. פ"ק דשבת עלה ט"ז.

ומ"ש ומפני מה גזרו וכו'. שם עלה י"ז.
ומ"ש ועוד מפני שאינו מקפיד עליו וכו'. כתב הראב"ד לא ידעתי מהו וכו'. ואפשר שטעם רבינו מדאמרינן בגמרא גזירה משום הנושכות דאמר רבה בר נחמן פעמים שאדם הולך לכרמו לידע אם הגיעו ענבים לבצירה וכו' ופירש"י הנושכות אשכולות הנושכות זו את זו וכו' ורבינו נראה שמפרש דהכי קאמר משום אשכולות הנושכות כלומר אשכולות הנשוכות כלומר שהם ממועכות קצת והמשקה זב מהם וא"ת מאין יבאו אשכולות נשוכות לכן אמר פעמים שאדם הולך לכרמו וכו' ומזלפו עליהם ובא רבינו ליתן טעם למה מזלפו עליהם שהרי הכל לדריכה עומד ולפיכך אינו חושש אם מזלפו עליהם ועוד שאפילו לא יזלפנו עליהם בכוונה ממילא הוא זב עליהן שהוא משליך אותו על האשכולות שהוא מקפיד עליו מלהשליכו בארץ. ומ"ש הראב"ד ואולי שבוש המעתיק הוא כו' מלבד שהוא דוחק לשבש הספר אין פירושו נוח לי והדבר ברור כמה יש בו מן הדוחק וע"פ מה שרצה לפרש לא היה צריך לשבש הלשון אלא לומר דהכי קאמר מפני שני טעמים גזרו וכו' האחד מפני שפעמים שאדם נכנס לכרמו וכו' השני מפני שמתוך שבתחילה אינו מקפיד על המשקה ובוצר בקופות כשרואה שהוא זב מקפיד עליו ובוצר בקופות מזופפות:

הלכה ב

הבוצר ענבים וכו'. תוספתא פרק י"א דטהרות:

הלכה ג

הבוצר ענבים ונתנם בעביט וכו'. משנה פרק י' דטהרות הנותן מן הסלים ומן המשטיח של אדמה וכו' וכבית הלל.
ומה שכתב וכן הנוטל מן הסלים וכו'. תוספתא פי"א דטהרות. וכתב הראב"ד קשיא לי וכו'. נראה מדבריו לכאורה שהוא סובר שרבינו הוציא דין זה מהמשנה ולפיכך הביא לשונו לומר שלא נאמר שם וזרקם לגת כמ"ש רבינו, ואפשר שאע"פ שרבינו כתב דברי התוספתא משיג עליו שמאחר שבמשנה לא אמרו זרקן לגת משמע שאם זרקן לגת הוכשרו לא היה לו לחוש מהתוספתא, ולענין מה שהקשה הראב"ד י"ל שלא גזרו אלא על הבוצר לגת וה"ה ללוקח מן הסלים ומן המשטיח של אדמה לדרוך דשעת לקיחתו מהם הוי כבוצר לדרוך אבל היכא דלקיחתו לא היתה ע"ד לדרוך אינו בכלל גזירת בוצר לגת ואפי' מה שהותיר וזרקו לגת אינו נכנס באותה גזירה כלל ולישנא דרבינו דייק הכי שכתב הרי הגת טהורה שהרי לא הוכשרו והרי נבצרו לאכילה ובסיפא כתב ולקח מהם לדורכן:

הלכה ד

ומ"ש ענבים שהיו בסלים וכו' כדי שלא יקח מהם ויטמאן. תוספתא שם אלא שהיא כתובה בשיבוש וכן כתב הראב"ד א"א מצאתי תוספתא על העניינים הללו:

הלכה ה

כרם שהוא עומד בבית הפרס וכו'. ריש פי"ח דאהלות. כתב הראב"ד אלא מפני שהוא ספק בחיי ראשי אין דעתי מקבלת וכו'. ואין בזה השגה:

הלכה ו

המוסק את זיתיו וכו'. זה פשוט.

ומה שכתב וכן המוסק זיתיו לדרוך וכו'. בריש פסחים (ג:) בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה ובריש פ"ט דטהרות זיתים מאימתי מקבלים טומאה וכו' ר"ג אומר משתגמר מלאכתן וחכ"א כדבריו.

ומ"ש ומפני מה יוכשרו הזיתים וכו'. בתוספתא דטהרות רפ"י.

ומ"ש לפיכך זיתים שלא נגמרה מלאכתן וכו' נפלו עליהם משקים טמאים אחר שנגמרה מלאכתן וכו'. משנה פ"ט דטהרות.

ומ"ש ומתטמא ומכשיר. פ"ו דמכשירין:

הלכה ז

חבית של זיתים וכו'. פרק רביעי דעדיות:

הלכה ח

זיתים שמסקן וכו'. כן משמע בריש פרק תשיעי דטהרות וכרבן גמליאל דאמר משתגמר מלאכתן וחכמים אומרים כדבריו:

גמר מלמסוק וכו'. שם.

ומה שכתב אפילו אינו עתיד להוסיף וכו' ואם הערים וכו'. תוספתא פרק עשירי דטהרות:

גמר מליקח וכו'. משנה פרק תשיעי דטהרות:

הלכה י

(ט-י) **העוטן זיתיו וכו' עד אלא הוכשרו**. תוספתא פ"ט דטהרות:

גמר את זיתיו וכו'. גם זה שם:

הלכה יא

הלוקח מעטן וכו'. גם זה שם ופירש ר"ש אף על פי שיש לעכו"ם מוסקי זיתים במקום אחר לא אמרינן עתיד להוסיף ולא נגמרה מלאכתן אלא יעשו בטומאה.

ומה שכתב ונאמן ע"ה וכו':

הלכה יב

הרוצה ליטול מזיתים וכו'. משנה פ"ט דטהרות וכב"ה:

הלכה יג

המניח את זיתיו בכותש וכו'. שם.

ומה שכתב הניחם למלחם וכו'. שם וכבית הלל:

הלכה יד

ומה שכתב הפוצע זיתים וכו'. שם.

ומ"ש פצען לסופגן במלח וכו'. בפרק חבית עלה קמ"ה.

ומ"ש וכן אם פצען וכו'. שם וכתנא קמא:

הלכה טו

המניח זיתים בגת וכו'. בפ"ט דטהרות המניח זיתים בגג לגרגרם אפילו הם רום אמה אינם מוכשרים ופירש שם רבינו לגרגרן לעשות מהם גרעינין הכוונה להתייבש ולהתנגב ואפילו היה גבהן אמה אשר נדע עתה שכבר נתייבשו העליונות הנה התחתונות יובללו לכן מאחר שכוונתו הניגוב אינם מוכשרים עכ"ל. וכתב הראב"ד א"א לייבשם שיבוש וכו'. כוונתו לומר שלייבשן היינו לאכילה וזה לא הוצרך לכתבו שכבר כתב לעיל שהמוסק זיתיו לכבשן לא הוכשרו ועוד שמשנה זו שנויה אצל דיני המוסק זיתיו לשמן אם נגמרה מלאכתן ע"י אותה נתינה או לאו. וטעם רבינו כמו שפירש ר"ש שמעלה אותם לגג למתקן בחמה לספתן במלח ולאוכלם אלא שרבינו שמשון גורס הרי אלו מוכשרים ומפרש דניחא ליה שיזועו שם דחזו לאכילה טפי ורבינו גורס אינם מוכשרים ולדעתו נאמר דאשמעינן שאף על פי שמתוך שהעמידן רום אמה היה אפשר לומר דניחא ליה שיזועו קמ"ל דכיון שדעתו היה לייבשן לא אמרינן הכי:

נתנן בבית שילקו וכו' עד שעדיין לא נגמרה מלאכתן. שם:

הלכה טז

העוטן זיתיו וכו' עד כפתחין. תוספתא פ"י דטהרות:

הלכה יז

הדורך בטומאה וכו'. בסוף טהרות כלי של בית הבד ושל גת והעקל בזמן שהן של עץ מנגבן והם טהורים בזמן שהן של גמי מיישנן כל שנים עשר חודש או חולטן בחמין רבי יוסי אומר אם נותנן בשבלת הנהר דיו ובסוף עבודה זרה [דף ע"ה.] בעו מיניה מרבי אבהו הני גורני דארמאי מאי אמר להו רבי אבהו תניתוה הרי שהיו גיתיו ובית

בדיו טמאים וביקש לעשותם בטהרה הדפים והעדשים והלולבין מדיחן והעקלים של נצרים ושל בצבוץ מנגבן של שיפה ושל גמי מיישנן שנים עשר חדש וכו' רבי יוסי אומר הרוצה לטהרם מיד מגעילן ברותחים או חולטן במי זיתים רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יוסי מניחן תחת צנור שמימיו רודפים וכמה עונה ומפרש התם דעונה היינו שתים עשרה שעות וכתב רש"י מדיחן במים ועל משנה זו יש לסמוך שאין צריך אפר לגת מדפשיט מינה רבי אבהו ולא אמרינן זו אינה משנה דקתני בה דסגי לגת בהדחה ומתניתין קתני דבעי ניגוב שמע מינה קמו בה רבנן בתראי ופשטו הלכתא כוותיה עכ"ל. ומשמע דרבי יוסי לא לאיפלוגי אתנא קמא אתא אלא לומר שאם רצה לטהרם מיד מגעילן וכו' ות"ק מודה ליה וכן הא דאמר רבן שמעון ב"ג משום רבי יוסי לא פליג אדרבי יוסי קמייתא אלא כל חד אמר חד מתרי תלת תקוני וה"ה לאינך:

פרק יב

הלכה א

כל דברי הכשר אוכלים וכו' מפי השמועה למדו וכו' שאר שבעה משקין. בפרק ששי דמכשירין:

ומ"ש והוא שינתן עליהן ברצון הבעלים. הרשב"א כתב בפרק השוחט עלה ל"א גבי פירות שנשרו לתוך אמת המים וכו' מכאן דקדקו התוספות דלא בעינן רצון הבעלים מדקאמר מי שידיו טמאות משמע אפילו אחר שאינו בעל הפירות ועוד דעיקרו מדכתיב וכי יותן מים וכו' והרמב"ם כתב והוא שינתן עליהם ברצון הבעלים עכ"ל. ולייישב לדעת רבינו י"ל דמשמע ליה דפשיטא דרצון בעלים בעינן דאין סברא דרצון אחרים יגרום טומאה לדבר שאינו שלהם והנך דמייתי הרשב"א לא מכרע.

ומ"ש ואחר שנעקרו מהקרקע וכו'. בריש פרק בעור והרוטב (חולין דף קי"ח).

ומ"ש ונתלשו המשקין. זה נלמד מדתנן בפרק רביעי דמכשירין שצנון שבמערה נדה מדיחתו והוא טהור העלתהו כל שהוא מן המים טמא פי' דאז הוכשרו וכתבו התוספות בפ"ב דחולין עלה ל"א ע"ב והא דאמרינן בפ"ק דפסחים דאיכא תרי קראי לענין הכשר חד בתלושין וחד במחוברים וצריכי היינו כשנפלו במחוברים דמתכשרי לאחר שהעלם וכבר כתב רש"י בפירקא קמא דחולין עלה י"ו דאי אחשבינהו לגשמים בירידתם לצורך שום דבר וכו':

הלכה ב

כל משקה שנפל על האוכל וכו'. בריש מכשירין.

נפל שלא ברצונו וכו' כיצד הטומן פירותיו וכו' או הנותן פירותיו וכו'. סוף פירקא קמא דמכשירין:

וכתב הראב"ד לא תימא שנפל על האוכל וכו'. משיג על רבינו שאין נראה כן מדבריו פה ויש לומר שמ"מ הוא נלמד מדין כופה קערה על הכותל שיבא בפרק זה:

הלכה ג

משקין שנתלשו וכו'. כתב הראב"ד ואילו היה בקרקע. ומ"ש ודבר זה מפורש במסכת מכשירין. הוא מה שכתבתי בסמוך צנון שבמערה נדה מדיחתו וכו' ומכ"מ מ"ש ואילו היה בקרקע ונתלו וכו' וגם אלו כמו כן מוכשרים אין הנדון דומה לראיה דה"ק כיון שנתלשו שלא לרצון הרי הם כאילו הם עדיין בקרקע ולא נתלשו וזה מבואר בדברי רבינו:

כיצד הכופה קערה על הכותל וכו'. פ"ד דמכשירין.

ומ"ש אם היה כותל בית וכו'. באוקימתא דר"פ פ"ק דחולין עלה י"ו:

הלכה ד

השוחה לשתות. ריש פ"ד דמכשירין:

הלכה ה

הממלא את החבית וכו'. שם:

הלכה ו

מי שירדו עליו גשמים וכו'. גם זה שם.

ומ"ש אע"פ שירדו מצד העליון וכו'. בתוספתא פרק קמא דמכשירין.

ומה שכתב והוא שינתקם מעליו וכו'. בפ"ג דכריתות עלה ט"ו ע"ב זב וטמא מת שהיו מהלכין בדרך וכו' אמר רב יוסף בניתזים בכל כוחן כלומר דאל"כ בשעת פרישתן נטמאו ועיין ברבינו שמשון ריש מכשירין.

ומ"ש ובזמן שהם טהורין וכו' ואם ניער וכו' עד המים שעליו טמאים. פרק ד' דמכשירין:

וכתב הראב"ד א"א שיבוש יש כאן כו':

וכתב עוד הראב"ד ואם ניער וכו' כמדומה אני שנשתבש וכו'. בשתי השגות אלו טעמו שהוא ז"ל מפרש שהניעור השנוי במשנה היינו מה ששנו בברייתא לאחר שיצאו מכלי ובזה הוא שאמרו שינתקם בכל כחו כדי שלא יטמא בשעת פרישתו ומה שאמרו בברייתא המים נתלשין מצד עליון תחתון הוא כשהם עדיין בבגד עצמו ולא יצדק לומר בהם והוא שינתקם מעליו בכל כחו וי"ל שכך פירוש דברי רבינו אע"פ שירדו מצד העליון לתחתון טהורים בין בעודם בבגד בין לאחר שיצאו מהבגד והא דטהורים לאחר

שיצאו מהבגד הוא שינתקם מעליו בכל כחו שאל"כ בשעת פרישתן נתטמאו ולענין הכשר בזמן שהם טהורים כלומר שהם על אדם טהור אינם מכשירים בין כשהם בבגד בין לאחר שיצאו מן הבגד מפני שאינם לרצון ואם ניער הרי זה בכי יותן משום דהוה ליה לרצון ובהשגה הראשונה כתוב לפי שהם ניטלין והוא ט"ס וצריך לכתוב במקומו לפי שהם בטלים. ובהשגה השנית כתוב שנשתבש כל המשנה וחסר בי"ת וכך צריך לכתוב בכל המשנה:

הלכה ז

חבית שהיתה מלאה פירות וכו'. שם וכב"ה.

ומה שכתב ואף על פי שרצונו:

הלכה ח

עריבה שירד הדלף וכו'. שם.

ומ"ש נטלה לשפכה וכו'. שם וכבית הלל.

הניחה שירד הדלף לתוכה הניתזים והצפים וכו'. ג"ז שם וכב"ה.

ומ"ש ואם נטלה לשפכה וכו'. שם:

הלכה ט

המטביל את כליו וכו'. שם:

הלכה י

פירות שנפלו וכו'. שם:

הלכה יא

הנותן פירותיו לתוך המים וכו' כיצד צנון וכו'. ג"ז שם:

הלכה יב

קופה שהיא מליאה תורמוסין וכו'. גם זה שם:

פרק יג

הלכה א

הממלא בקילון וכו'. סוף פ"ד דמכשירין שם:

וכתב הראב"ד וכיון שנחשבו וכו'. אילו לא היה קשה אלא זה שהוקשה להראב"ד היה אפשר לדחוק ולומר לדעת רבינו דמעיקרא אין בדעתו שיהיו כתלושין ברצון אלא המשקה שישאר בו עד ג' ימים לפי שא"א למלאות בקילון אלא א"כ ישאר בו משקה ג' ימים ואם אחר ג' ימים ישאר בו משקה כיון שאינו תלוש לרצונו אינו מכשיר אבל

אי קשיא לדעת רבינו הא קשיא דמשמע דס"ל דר"ע פליג אתנא קמא ופסק כת"ק ובתוספתא פ"ב דמכשירין שנינו הממלא בקילון פירש ר"ע אם נגבו מיד טהורים ואם לא נגבו אפילו מכאן עד שלשים יום טמאין סתמן ג' ימים ע"כ הרי בהדיא דר"ע מפרש ואפשר לומר שסובר רבינו שאם היה מזכיר בתוספתא סברת ת"ק ואח"כ היה אומר פירש ר"ע היינו אומרים שלפרש דברי ת"ק אתא אבל מאחר שלא הוזכר בתוספתא אלא דברי ר"ע יש לנו לומר דפי' ר"ע לאו לישנא דפי' הוא אלא הוי כמו אמר ר"ע ולענין פי' דברי הראב"ד הביא דברי רבי עקיבא במשנה ובתוספתא שתולה הדבר בנגבו ולא נגבו דמשמע כפירושו שתלה הדבר באם נגבו והיינו אם יש בו להטפיח וכתב שאין דעתו נוחה בכל זה משום דקשיא ליה הדבר באם נגבו נחזי אנן אם יש בו להטפיח ואילו לפירוש רבינו ניחא הא ומ"מ יש להעמיד דברי הראב"ד כגון שהשליך פירות בקילון ולא ידע אם היה בו להטפיח:

הלכה ב

עצים שנפלו עליהם משקים וכו'. שם:

היו רגליו וכו' עד אין להם מחשבה. הכל פ"ד דמכשירין שם:

הלכה ד

(ג-ד) **המוריד את הגלגלים וכו' עד ואין להם מחשבה**. ספ"ג דמכשירין:

הלכה ו

(ה-ו) **הטובל במים וכו'**. נלמד ממה שיבא בסמוך.

ומ"ש מי שטבל בנהר וכו' וכן מי שדחהו חברו וכו'. רפ"ה דמכשירין:

טבל בנהר ועלה וכו'. תוספתא בפרק שני דמכשירין:

הלכה ח

(ז-ח) **השט על פני המים וכו' עד אינם תלושים ברצון**. משנה פ"ה דמכשירין:

הלכה ט

המודד את הבור וכו'. שם וכר"ע מחבירו כ"ש דבר פלוגתיה הודה לו כדאיתא בתוספתא:

פשט ידו וכו'. שם במשנה. כתב הראב"ד אינם כתלושים א"א לשון המשנה ושעל האבן טהורה וכמדומה לי שעל הכשר הוא הכל עכ"ל. ודבר פשוט הוא ומפני שלשון טהורים אינו מורה על הכשר שינה רבינו וכתב אינם כתלושין ועוד מפני שהאבן בבור וקתני שאע"פ שהאבן נראה למעלה משטח המים והחלק הנראה ממנו בלול אין דין המים אשר על החלק היוצא ממנו דין מים תלושין:

הלכה י
החובט על השלח וכו'. שם וכתנא קמא:

הלכה יב
(**יא-יב**) **המים העולים וכו' עד לצרפו**. שם. וכתב הראב"ד וכן המים שעל הקסייה של שלחנות א"א פירש בערוך קערות ור"ש פירש השלחנות יש להם בגדים וכו' וכיוצא בזה פירש רבינו:
ומ"ש המניח את האוד בגשמים לעשותו פחם. כך הגירסא הנכונה והדין תוספתא סוף פ"ב דמכשירין המניח אוד בגשמים לכבותו אינו בכי יותן ואם בשביל פחם ה"ז בכי יותן ולשון המשנה בפ"ה דמכשירין המניח אוד בגשמים לכבותו הרי זה בכי יותן ויש לתמוה על רבינו למה הניח המשנה ותפס התוספתא ואפשר לומר דמשמע לרבינו דלעשות פחם גם הוא מכבה אלא שכששונה לכבותו כנגד אם בשביל פחם הוי לכבותו בלבד בלי כוונת עשיית פחם והתוספתא באה לפרש דלכבותו דקתני מתניתין היינו כשהוא מכבה שלא לעשותו פחם אינו בכי יותן:
ומ"ש המוציא מסמר לגשמים לכבותו. מפורש בתוספתא שם וכן משמע במתניתין דקתני המוציא מסמר לגשמים לצרפו הרי זה בכי יותן הא שלא לצרפו אינו בכי יותן:

הלכה יג
שלשל את המשולת וכו' שלשל את הכלכלה. תוספתא סוף פ"ב דמכשירין:

הלכה יד
הממחק את הכרישה וכו' והסוחט שערו וכו'. משנה פ"ק דמכשירין הממחק את הכרישה והסוחט שערו בכסותו רבי יוסי אומר היוצאים בכי יותן ואת שבו אינן בכי יותן מפני שהוא מתכוון שיצאו מכולו ופסק רבינו כרבי יוסי משום דאתי כב"ה דהתם גבי מרעיד את האילן להשיר ממנו משקין:
ומ"ש וכרישה עצמה הוכשרה כו'. פ"ג דכריתות (דף ט"ו ע"ב):

הלכה טו
המרעיד את האילן וכו'. פ"ק דמכשירין וכב"ה.
ומ"ש וכן אם נתזו על המחוברים וכו'. תוספתא פרק קמא דמכשירין המרעיד את האילן להשיר ממנו משקים ונפלו על תלושים שבו ועל המחוברים שתחתיו ב"ש אומרים בכי יותן ובית הלל אומרים על התלושין בכי יותן ועל המחוברים אינם בכי יותן:

הלכה טז

המרעיד את האילן ונפל על חבירו וכו' ונפלו המים על הפירות המחוברין שתחתיהן. כך היא הגירסא האמיתית והדין משנה פרק קמא דמכשירין המרעיד אילן ונפל על חבירו או סוכה ונפלה על חבירתה ותחתיהם זרעים או ירקות המחוברים לקרקע בית שמאי אומרים בכי יותן וב"ה אומרים אינם בכי יותן וממה שכתב רבינו כאן נראה שהוא מפרש שמרעיד האילן להשיר ממנו מים ונפלו על אילן אחר ומשם נפלו על זרעים או ירקות שתחתיו אותם מים שנפלו על אותם זרעים או ירקות אם נגעו בהם פירות תלושין לא הוכשרו מפני שאותם מים אינם חשובים תלושין ברצון לפי שלא נתכוון שיפלו על אותם זרעים וירקות המחוברים לקרקע ואילו היו אותם זרעים וירקות תלושים אע"פ שלא נתכוון שיפלו עליהם כיון שנתכוון להשירם מהאילן ובסוף נפלו על התלושין הוה להו כתלושין ברצון זה נראה מדברי רבינו אבל קשיא לי מאי איריא נפלו על חבירו אפילו נפלו מהאילן עצמו על הזרעים והירקות המחוברים אינם בכי יותן ואם נגעו בהם פירות תלושים לא הוכשרו כמו שכתב בסמוך שאם ניתזו על המחוברים אינם תלושים ברצון ויש לומר דהתם כשלא נתכוון שיפלו על המחוברים היא וכדדייק לישנא דניתזו והיינו דומיא דנפל על חבירו שלא נתכוון שיפלו על הזרעים והירקות המחוברים אבל אם נתכוון שיפלו על המחוברים הרי הן בכי יותן והשתא לשון רבינו הוי כלל ופרט דברישא תני שאם ניתזו על המחוברין אינם תלושים ברצון והדר מפרש כיצד המרעיד את האילן ונפל על חבירו וכו' ולפ"ז הא דקתני בתוספתא על המחוברים אינם בכי יותן המרעיד אילן ונפל על חבירו הוא ואע"פ שלא נתבאר כן בתוספתא יש לומר שסמכה על המשנה דקתני ונפל על חבירו ובפירוש המשנה פירש רבינו בע"א וז"ל אין ספק כי הירקות והזרעים טופחים במים וכו'.

והרב רבי אברהם בן דוד כתב אינם תלושים ברצון א"א היה לו לומר שאינם מקבלים הכשר במחובר וכו'. נראה מדבריו שהוא סובר שמה שכתב רבינו שאם ניתזו על המחוברים אינם תלושים ברצון לענין הכשר המחוברים עצמם קאמר וכבר כתבתי שאין הדבר כן אלא לעניין פירות תלושים שנגעו באותם המים קאמר שלא הוכשרו:

ומ"ש עוד הראב"ד ובמרעיד את האילן ונפל על חבירו וכו'. לשיטתיה אזיל דלענין הכשר המחוברים עצמם היא שנויה והמעיין בדברי רבינו כאן יראה שאין דעתו כן אלא לענין פירות שנגעו באותם מים קאמר דאינם מכשירין אותם כמ"ש. ומ"ש הראב"ד ב"ש סברי כיון שמתכוון להפיל את האילן וכו' וב"ה סברי אעפ"כ וכו'. שפתים ישק ומ"מ מ"ש רבותא הוא לב"ש דוחק הוא לומר דאשמעינן רבותא לב"ש דלית הלכתא כוותייהו. ומ"ש

אם נתלשו ומשקה טופח עליהם הרי הם בכי יותן משמע דלבית הלל אינם בכי יותן וסתם מתניתין בפ"ד דמכשירין גבי פירות שנפלו לתוך אמת המים וגבי צנון שבמערה וגבי קופה שהיא מלאה תורמוסים שאף ע"פ שנפלו הפירות במים שבקרקע כשהוציא הפירות משם הו"ל כאילו נבללו במים תלושין ומינה נשמע דה"ה כשנפל מים על ירקות המחוברים ונתלשו ודוחק לומר דאתו הני סתמי דלא כב"ה ועוד דבפ"ק דשבת (דף י"ז) גבי בוצר לגת משמע שאם כשנתלשו שהיין משקה טופח עליהם מודו ב"ה דהוי בכי יותן:

ומ"ש והתוספתא שעל משנה זו צריכה אומן כבר כתב בה רבינו שמשון שהיא משובשת ופירשה ע"פ הגהתו ולפי מה שפירשתי דברי רבינו אין בהם שיבוש וכבר כתבתי בה בסמוך:

הלכה יז

שמרים של תרומה וכו'. בפרק המוכר פירות עלה צ"ז תנו רבנן שמרים של תרומה וכו' אמר רבי יוחנן וכו' כדרך שאמרו לענין איסורן כך אמרו לענין הכשירן [ומאי נ"מ] אי דמיא אכשורי מכשרי אי דחמרא אכשורי מכשרי לא צריכא שתמדו במי גשמים וכיון דשקיל ורמי להו במנא אחשבינהו [לא צריכא] בנתמד מאליו וכיון דנגיד קמא קמא אחשבינהו אמר רב פפא בפרה ששותה ראשון ראשון. ופירשב"ם כך אמרו לענין הכשר דראשון ושני של תרומה חשיב יין לענין הכשר והראשון של מעשר חשיב יין לענין הכשר. לא צריכא כלומר לא נפקא לן מינה אלא שתמדו להיא דתרומה ומעשר במי גשמים דצריכי מחשבה אבל אי חשבינן ליה יין מכשיר בלא מחשבה וכו' ופרכינן וכיון דשפכינהו האי גברא להני מי גשמים ממנא שנטפו למנא דשמרים אחשבינהו ומכשרי ומאי נפקא לן מינה ל"ש [מעשר] ל"ש תרומה לעולם מכשרי. שנתמד מאליו שנפלו הגשמים לתוך השמרים והילכך בתרומה דראשון ושני דחשיב יין לענין הכשר נמי מכשרי אבל שלישי דחשיב מים לגבי תרומה לענין הכשר נמי מי גשמים ולא מכשרי דלא הוה בהו מחשבה. ופרכינן ואכתי מאי נ"מ והא כיון דנגיד מושך. קמא קמא ראשון ושני גלי דעתיה דניחא ליה שירדו גשמים לכאן לעולם אולי יקלטו טעם יין ושלישי לתרומה נמי מכשר ולא שנא יין ול"ש מים אכשורי מכשר ומה חילוק יש עדיין בהכשירן. בפרה ששותה ראשון ראשון והילכך בשלישי ליכא שום מחשבה ולא מכשר שלישי דתרומה ושני דמעשר. וכתב הרמב"ן זה שהקשו בגמרא כיון דקא נגיד קמא קמא אחשביה כלומר כיון שהוציא ראשון ושני גלי אדעתיה דניחא ליה שירדו גשמים פעם אחרת. וכתבו התוספות ונתמד מאליו נראה דהשתא איירי שפיר אפילו

במים יפים שאינם מי גשמים דכיון שנתערבו בשמרים אינם ראויים להכשיר עכ"ל. וזה דעת רבינו שלא הזכיר מי גשמים. כתוב בספרי רבינו שנתמדתו והוא ט"ס וצריך לכתוב במקומו שנתמדו:

פרק יד

הלכה א

פירות שירד הדלף לתוכן וכו'. פרק ה' דמכשירין וכחכמים:

הלכה ב

המעלה פירותיו לגג וכו'. רפ"ו דמכשירין.

ומ"ש שיש להם מעשה דין תורה וכו' עד מחשבתו מועלת מדבריהם. בפרק קמא דחולין עלה י"ג:

הלכה ג

המעלה את האגודות וכו'. בפ"ו דמכשירין ופי' בשביל שימתינו שיעמדו זמן ארוך ולא יפסדו והוי לשון המתנה:

הלכה ד

המוליך חיטים לטחון וכו' החמרים שהיו עוברים וכו'. שם פ"ג וכחכמים:

הלכה ז

(ה-ז) **שק שהוא מלא וכו' עד הפירות שבצידן**. שם פירוש דניחא ליה שיתלחלחו הפירות כדי שיראו גסים:

הרודה פת חמה וכו'. שם וכרבי יוסי פירוש ומיירי בפת שנילוש במי פירות שאינם מכשירין שאל"כ הרי הוכשר משעת לישה. ומיירי בשלא ראו הפת עד אחר זמן ואינו ידוע אם היה עליו משקה טופח:

הלכה ח

המרבץ את ביתו כו'. שם:

וכתב הראב"ד ואם מחמת העריבה לא הוכשרו א"א נראה לי אם נתנם בעריבה וכו'. לשון המשנה ואם מחמת עצמן אינם בכי יותן ורבינו כתב אם מחמת העריבה:

הלכה ט

ומ"ש הטומן בטיט הנגוב וכו'. שם הטומן בטיט הנגוב רבי שמעון אומר אם יש בו משקה טופח בכי יותן ומשמע לרבינו דליכא מאן דפליג עליה דרבי שמעון דטעמא דמסתבר הוא:

הלכה י
המרבץ את גורנו וכו'. שם פירש הרא"ש דאין לחוש שמא טננו והוכשרו כי מרוב יובש הגורן המים נבלעים בקרקע ומדברי התוספתא נראה שאפילו היה משקה טופח עליהם כלומר מחמת עצם החרס אינם בכי יותן וכן נראה מדברי רבינו והטעם משום דלא ניחא ליה לאינש שישארו מים בגורן לפי שהם מזיקים הילכך אע"פ שעכשיו שמח בחטים שנתן בו לא הוכשרו:

הלכה יב
המרבץ את ביתו במים וכו'. תוספתא פ"ב:

הלכה יד
(יג-יד) **הנוער אגודה של ירק וכו' עד וזה על גבי זה**. משנה פ"ק דמכשירין וכבית הלל:

הלכה טו
הנופח בעדשים וכו'. שם וכחכמים:

הלכה טז
נשך באוכל ונפל האוכל הרי וכו'. בסוף פרק שלישי דטבול יום טהור שנגס מן האוכל ונפל על בגדיו ועל ככר של תרומה טהור ופירש שם רבינו לענין הכשר והם דבריו כאן:
היה אוכל זיתים פצועים וכו' עד שלא ברצון. שם:

הלכה יז
עולשין שליקטן וכו'. ברייתא פ' העור והרוטב (חולין דף קכ"ח).
ומ"ש ואם היתה עליהם משקה טופח וכו'. בתוספתא דטבול יום פ"ה:

פרק טו

הלכה א
מים שבכלים מתמטאין וכו' אבל מים שבקרקעות וכו'. זה למד רבינו ממה שיבא בסמוך:
וכתב הראב"ד הדרך הזאת שכתב רחוקה מכליותי וכו'. ומ"ש לא מצאתי קבלת טומאה וכו'. אם כפי פירוש רבינו במשניות בפ"ק דמקואות הוא נלמד מה צורך שנמצא כן במקום אחר:
ומ"ש מה שאמרו אם לא הדיח טהור כבר פירשנו בתוספתא וכו' מפני שראה שמה ששנינו אם לא הדיח טהור א"ש לפירוש רבינו נדחק לפרשו:

ומ"ש רבינו אבל מים שבקרקעות כגון מי בורות שיחין ומערות וכו'. פ"ק דמקואות שש מעלות במקואות זו למעלה מזו מי גבאים שתה טמא ושתה טהור טמא וכו' עד נפל לתוכן המת וכו' ושתה טהור טהור:

ומ"ש בין שהיו שאובים. כ"כ רבינו בפירוש המשנה בפרק הנזכר ולמד כן מדקתני מתניתין מי בורות:

וכתב הראב"ד או שנפלו לתוכם משקים א"א זהו תימה לדבריו כשהלך בהם הטמא אין רצון גדול מזה עכ"ל וט"ס הוא שלא הוה ליה לתפוס אלא באו שהלך בהם הטמא ויש לומר שטעם רבינו משום דדמי לעובר במים שנתבאר בפי"ג שהמים שעל בשרו אינם תלושים ברצון לפי שאין כוונתו אלא לעבור לצד אחר ולא ליבלל במים וה"נ דכוותה:

כתב עוד הראב"ד נטמא הככר במים שבידיו א"א ולמים שבידו למה להו רצון וכו'. וי"ל שרבינו סובר דכיון שלא נטמא הככר כשנפל למים אם העלה מן המים שלא לרצון לא היה מטמא:

הלכה ב

מי גבאים וכיוצא בהן וכו' ומקואות שאין בהם מ' סאה שנטמאו וירדו להם גשמים ורבו מי גשמים עליהם. כ"ה הנוסחא האמיתית בדברי רבינו ובספרים יש חסרון הניכר והדין הוא בפ"ק דמקואות כב"ה. וכתב הראב"ד א"א אין במשנה שנטמאו וכו'. וי"ל דמדקתני פסקו הגשמי' הקרובי' לעיר ולדרך טמאים והרחוקים טהורים עד שיהלכו רוב בני אדם והיינו משום דחיישינן שמא שתה טמא או מילא בכלי טמא כדפירש רבינו שמשון כי קתני בסמוך מאימתי היא טהרתו ממילא משמע דהיינו ממה שחששנו לו כששנינו הקרובים לעיר ולדרך טמאים ויפה כיון רבינו במה שכתב ונטמאו:

הלכה ג

במה דברים אמורים בגבא שאפשר לשתות ממנה וכו'. בתוספתא בריש מקואות במה דברים אמורים בגבא שאפשר לשתות ולא יהא מקום פרסות רגליו ניכרות אבל גבא שאי אפשר לו לשתות עד שיהא מקום רגליו ניכרים מצא שם מקום פרסת רגלי אדם מקום פרסת רגלי בהמה גסה טמא מקום פרסת בהמה דקה טהור והטעם מבואר דמקום פרסת רגלי בהמה גסה איכא למיחש שאדם טמא רוכב על סוס או חמור בא לשם וירד ושתה מה שאין לחוש כן במקום פרסת בהמה דקה ופירוש רבינו בתוספתא זו נכון:

והראב"ד כתב א"א לישנא דתוספתא ולא יהיו מקום פרסות רגלים ניכרים בגבא אלא אם כן מקום פרסות רגלים ניכרים עכ"ל טעמו שבתוספתא אינו מוזכר חילוק בין אפשר לשתות מהגבא לאי אפשר לשתות ממנו אלא בדוחק גדול ומנין לו לרבינו לחלק בכך

וכבר כתבתי שדברי רבינו הם פירוש לדברי התוספתא וכבר אפשר שהיה דעת הרב רבי אברהם בן דוד לפרש התוספתא בגבא שאפשר לשתות ואין פרסות רגלים ניכרים היינו כגון שסביבותיו אבנים או סלעים שאין מקום פרסות רגלים ניכרים בהם וגבא שא"א לו לשתות עד שיהא מקום רגלים ניכרים בהם היינו שסביבותיו מקום חול או טיט העבה שמקום פרסות רגלים ניכרים בהם ושוב אין צורך למה שחילק רבינו בין אפשר לשתות ממנו לא"א לשתות ממנו אלא בדוחק שלא הוזכר בתוספתא:

הלכה ד

חזקת טיט וכו'. תוספתא שם ופירש רבינו שמשון חזקת טיט כמו חקיקת טיט וכו' ורבינו גריס חזקת:

גבא שנפל לתוכו וכו'. גם זה שם ופירש רבינו שמשון שהקפהו שקפה השמן והסירו מעל גבי המים:

הלכה ה

ומה שכתב שמן ושאר המשקים וכו'. נלמד מהדין שהזכיר בסמוך:

הלכה ו

מי תמצית שלא פסקו וכו'. משנה שם:

הלכה ז

מי שהיה אוכל תרומה וכו'. סוף פרק ח' דכלים וכרבי יוסי:

הלכה ח

האשה שהיתה אוכלת וכו'. שם. וכתב הראב"ד זו הנוסחא לא מצאתיה וכו'. ואיני יודע למה שיבש הגירסא כיון שלפירוש רבינו גירסת הספרים נכונה ודעת רבינו דאף על גב דרישא דמתניתין דקתני האשה שנטף חלב מדדיה וכו' מיירי באשה טמאה ותנור טהור סיפא דקתני היתה גורפתו והכה הקוץ וכו' מיירי בתנור טמא ואשה טהורה אוכלת תרומה:

ומ"ש רבינו שהרי רצונה להוציא המשקה מפיה וכו'. זה הטעם צריך לנכוית ונתנה אצבעה לתוך פיה דאילו להכה הקוץ ויצא ממנה דם תיפוק ליה מפני הדם:

פרק טז

הלכה א

כל האגודות שבשווקים וכו' עד הרי הם בחזקת טומאה. פ"ו דמכשירין:

הלכה ב

ומ"ש עם הארץ נאמן לומר לא הוכשרו. ירושלמי פ"ב דדמאי:

הלכה ג

ומ"ש כל הדגים בחזקת מוכשרין. שם וכל הדגים בחזקת טומאה וכתב רבינו מפני שהוא אוכל מוכשר במים והידים ממשמשים בו הטמא והטהור:

הדגים בין שצדן בחרס וכו' עד לצודן בטהרה. תוספתא פרק שלישי דמכשירין:

הלכה ד

כל הציר בחזקת מוכשרין. כתב הראב"ד לשון המשנה בפ"ו דמכשירין בחזקת טומאה והוא נכון יותר משלו עכ"ל. וטעם רבינו ששינה להשמיענו טעם הטומאה שהוא מפני שהוא מוכשר על ידי שחזקתו שנותנים לתוכו מים וממילא משמע שהוא טמא וכמו שכתב לקמן בסמוך לפיכך חזקתו טמא:

ציר טהור שנפל לתוכו וכו'. שם דברי ראב"י. וכתב הראב"ד פירשו בפרק ג' דבכורות לפי שנחשדו עמי הארץ וכו'. טעמו דבפרק ג' דבכורות (דף כ"ג ע"ב) מייתי הא דאמר ראב"י ציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא ואמר רב נחמן עלה זאת אומרת נחשדו עמי הארץ לערב מחצה בציר ופריך עלה ולמה לי מחצה אפילו בציר ממחצה נמי והני משהו הו"ל פלגא ופלגא לא בטיל ומשני אימא עד מחצה ואי בעית אימא טומאת ע"ה דרבנן וטומאת משקין דרבנן ברובא גזרו רבנן בפלגא ופלגא לא גזרו ופירש"י ציר טהור כגון שהשיקו במים שנפל לתוכו מים כל שהן טמא כדמפרש נחשדו עמי הארץ לערב מים בצירן וכי נפיל ביה כל שהוא מצא מין את מינו ורבו מים על הציר וטמאים ולמאן דלית ליה טומאה שבטלה חוזרת ונעורת מוקי לה שנפלו בה לאחר השקה מי ע"ה כל שהוא. עד למחצה קרוב למחצה עכ"ל. ולדבריו הסכימו התוספות ומדברי רבינו כאן לא משמע דהוי טעמא משום דחזקה שהיו בו מים מקודם וע"י הני מים כל שהוא הוי רובא מים אלא אע"פ שידענו שאין בו מים אחרים אלא אלו בלבד מכשיר ומשיג עליו דהא דלא כרב נחמן והא ודאי השגה גדולה היא שיפסוק הוא הפך הגמרא ולייישב דברי רבינו צריך לומר דודאי בציר סתם שחזקתו שהיה בו מים מיירי והשיקו וטהר וכדברי רש"י והיינו טעמא דטמא משום דע"י מים כל שהוא ניעורו המים הראשונים וכר"נ אלא שקיצר ולא הזכיר הטעם כמנהגו בכמה מקומות להשמיט טעם הדבר ואע"פ שבפירוש המשנה כתב שאין שם מים אלא הני כל שהוא לא נחוש כיון שהם היפך הגמרא ונעמיד דבריו בחיבור בענין שיסכימו לדברי הגמ':

נפל לתוכו יין וכו'. תוספתא ספ"ק דמכשירין ובספרי רבינו כתוב מים וט"ס הוא וכן מצאתי בספר מוגה:

וכן מי פירות שנתערבו וכו' נתערבו במים וכו'. כתב הראב"ד א"א אין זה לא במשנה ולא בתוספתא וכו'. ורבינו אפשר שהיתה גירסתו בתוספתא ספ"ק דמכשירין הפוכה מגירס' הראב"ד וגירסתנו היה שונה מי פירות שנפל לתוכם מים הולכים אחר הרוב דברי ר"מ וחכמים אומרים אפילו נפלו לתוכם מים כל שהם טמאים ופסק כחכמים:

וציר חגבים טמאים וכו'. בפ"ז דעדיות ובפרק י' דתרומות העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור וקאמר עלה בירושלמי מאי טהור טהור מלהכשיר הא לטמא מטמא ורבינו מפרש לה בניחותא ולפרושי מתניתין אתא והראב"ד מפרש לה בלשון בעיא וקשה לי על פירוש זה מהיכן עלה בדעתו להסתפק בכך כיון דטהור סתמא קתני בכל גווני משמע ואפשר דמפני שהם טמאים הוקשה לו היאך יהא צירן טהור ומפני כך נסתפק שמא מאי טהור טהור מלהכשיר אבל מטמא הוא או שמא טהור לגמרי קאמר משום דזיעה בעלמא הוא:

ומה שכתב הראב"ד וא"כ לענין טומאה לאו משקה הוא וכו' דמשמע דפשיטא ליה דאינו מטמא קשה דאם כן הרי עלתה בבעיא בירושלמי ונראה דלא כתב הראב"ד אלא לצד אחד מצדדי הבעיא:

הלכה ה

הלוקח ציר מעם הארץ וכו'. פרק ג' דבכורות עלה כ"ב:

ומ"ש בספרי רבינו ואם היה רובו מלח של דגים. בספר כתיבת יד נמצא ואם היה רובו מליחה של דגים והיא גירסא נכונה:

הלכה ו

הפירות בכל מקום וכו'. הכי משמע בתוספתא סוף מכשירין:

הלכה ז

ומ"ש האוג בכ"מ וכו' וכן כל הקישואים והדילועים וכו'. שם:

הלכה ח

כל הכתוב בתורה וכו'. בפרק ב' דחולין (דף ל"ד ע"ב) גבי הא דאמרינן ואי אמרת נפסל גופו מלאכול ומי ספינן ליה מידי דפסיל לגופיה כן כתב רש"י בפירוש ראשון וכן דעת התוספות:

הלכה ט

כשם שמותר לאכול וכו' כך מותר לגרום טומאה וכו'. בפ"ד דע"ז עלה נ"ה בראשונה היו אומרים אין בוצרין עם העכו"ם בגת שאסור לגרום טומאה לחולין שבא"י וכו' חזרו לומר וכו' בוצרין עם העכו"ם בגת שמותר לגרום טומאה לחולין שבא"י.

ומ"ש ויש לו לטמא את החולין המתוקנין. כלומר הא דאמרי' דלגרום דוקא מותר אבל לטמא אותם להדיא לא הני מילי כשאינם מתוקנים עדיין ומשום תרומה שבהם אבל אם הם מתוקנים להדיא נמי מותר לטמאם. וצ"ע דבפ"ק דנדה עלה ו' אמרינן איפכא עיין שם ובסוף פרק הניזקין (ניטין דף ס"ב) ובפירש"י פרק כשם (דף ל' ע"ב) בד"ה מאי לאו:

וכן מותר לאדם ליגע בכל הטומאות וכו'. פ"ק דר"ה (דף י"ו ע"ב) ובת"כ:

ומ"ש ואף כהנים ונזירים מותרים להתטמא בשאר טומאות וכו'. זה פשוט שלא הוזהרו בתורה אלא מטומאת מת:

הלכה י

כל ישראל מוזהרים וכו'. בפ"ק דר"ה (דף ט"ז:):

ומ"ש ואם נטמא אינו לוקה. בת"כ ובנבלתם לא תגעו ברגל וקתני עלה אחרים אומרים יכול אם נגע בנבילה ילקה ת"ל ולאלה תטמאו הוי אומר רשות ומשמע לרבינו דלתנא קמא נמי אינו לוקה ברגל:

הלכה יא

הטמא והטהור יחדיו מפי השמועה למדו וכו'. בספרי.

ומה שכתב אבל לא יאכל הבעל עם אשתו וכו'. משנה בפרק קמא דשבת (דף י"א) לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה:

וכתב הראב"ד אנו אומרים אפילו על שלחן אחד במפה אחת אסור. ואין זו השגה על רבינו שהוא מפרש דמאי דתנן לא יאכל הזב עם הזבה היינו בקערה אחת ועל שלחן אחד במפה אחת חומרא בעלמא הוא לענין איסור למאן דסבר הכי:

הלכה יב

אע"פ שמותר לאכול וכו' חסידים הראשונים היו אוכלים חולין בטהרה וכו'. משנה בספ"ב דחגיגה (דף י"א ע"ב).

ומ"ש שהפרישות מביאה לידי טהרת הגוף וכו'. בפ"ק דע"ז (דף כ' ע"ב) ונוסחת רבינו כדאיתא בירושלמי פ"ג דשקלים:

סליקו הלכות טומאת אוכלין